

Ervaringen met online onderwijs in coronatijd bij Zuyd Hogeschool

Rapportage

Miriam Goes-Daniëls
Marcel van der Klink

Lectoraat Professionalisering
van het Onderwijs

April 2021

samen onderzoekend
ontwikkelen van
inspirerend onderwijs

Zuyd
Onderzoek

ZU
YD

Voorwoord

De coronapandemie heeft ons allen overvallen. In enkele weken tijd moesten docenten en studenten omschakelen van onderwijs op de locaties van de hogeschool naar onderwijs nagenoeg volledig via een beeldscherm. Daardoor kon het onderwijs doorgang vinden, ook al was het niet altijd ideaal om op deze manier onderwijs te verzorgen en onderwijs te volgen.

Naast alle nadelen die er zijn, kwamen op deze manier ook mogelijkheden van het online onderwijs nadrukkelijk in beeld. Omdat we er van uitgaan dat na de coronapandemie het online onderwijs een plaats blijft behouden, weliswaar doorgaans veel minder pregnant dan nu in de opleidingen, heeft het Lectoraat Professionalisering van het Onderwijs op verzoek van het College van Bestuur een studie uitgevoerd om voordelen van het online onderwijs in kaart te brengen. De studie heeft plaatsgevonden onder alle studenten en docenten van Zuyd Hogeschool.

Deze studie was niet mogelijk geweest zonder de bereidwillige medewerking van studenten en docenten. We danken hen voor hun medewerking. Tijdens de studie hebben we dankbaar gebruik gemaakt van de ondersteuning van Dr. Slavi Stoyanov, expert op het terrein van Group Concept Mapping en werkzaam bij de Open Universiteit. Gedurende het gehele onderzoekstraject hebben we overleg gevoerd met Bart Paumen (Dienst O&O) en Saskia Brand-Gruwel (CvB). We danken hen voor hun medewerking en adviezen over de opzet, uitvoering en rapportage van deze studie.

Deze studie geeft een aantal praktische handreikingen voor de verdere ontwikkeling van het online onderwijs binnen Zuyd Hogeschool. We wensen dat deze studie inspiratie biedt aan onze collega's om het online onderwijs door te ontwikkelen en te verankeren in opleidingen.

Miriam Goes-Daniëls

Marcel van der Klink

Lectoraat Professionalisering van het Onderwijs

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting.....	4
1. Inleiding.....	5
2. Afbakening van de thematiek	6
2.1 Online onderwijs	6
2.2 Blended onderwijs.....	6
2.3 Blended onderwijs bij Zuyd Hogeschool	8
2.4 Aanleiding en doelstelling onderzoek	8
3. Opzet en uitvoering van het onderzoek.....	9
3.1 Vraagstelling.....	9
3.2 Participanten	9
3.3 Methode.....	9
3.4 Data analyse	10
3.4.1 Analyse brainstorm.....	10
3.4.2 Analyse sorting fase.....	10
3.4.3 Analyse rating fase	11
3.5 Tijdpad onderzoek.....	11
4. Resultaten.....	12
4.1 Achtergrondkenmerken deelnemers	12
4.1.1 Verdeling naar rol (student of docent).....	12
4.1.2 Verdeling naar geslacht	12
4.1.3 Verdeling naar studeren/werken in domeinen	13
4.1.4 Verdeling naar type opleiding	14
4.1.5 Verdeling naar fase in de opleiding.....	14
4.2 Resultaten sorting	15
4.3 Verdeling in clusters	16
4.4 Statements per cluster	18
4.4.1 Cluster 1: Didactiek.....	18
4.4.2 Cluster 2: Gebruik technologie	18
4.4.3 Cluster 3: Planning en roostering	19
4.4.4 Cluster 4: Betrokkenheid	19
4.4.5 Cluster 5: Efficiëntie	19
4.4.6 Cluster 6: Interactie	20
4.4.7 Cluster 7: Randvoorwaarden.....	20
4.5 Resultaten van de rating	21

4.5.1	Belangrijkheid (R1)	21
4.5.2	Realiseerbaarheid (R2)	21
4.6	Relatie tussen de beide ratingvragen: belangrijkheid en realiseerbaarheid (laddergrafieken of pattern match).....	22
4.6.1	Laddergrafiek voor alle respondenten	22
4.6.2	Laddergrafiek voor docenten	23
4.6.3	Laddergrafiek voor studenten	24
4.7	Prioritering bij het formuleren van beleid aan de hand van de relatie tussen belangrijkheid en realiseerbaarheid (Go-zone analyses)	25
4.7.1	Go-zone plot totale respondentengroep	25
4.7.2	Verskil tussen de verschillende respondentgroepen	27
5.	Conclusies en aanbevelingen	28
5.1	Inleiding	28
5.2	Conclusies en aanbevelingen over de thema's en prioriteiten in de ontwikkeling van online onderwijs	28
5.3	Conclusies en aanbevelingen over de samenhang tussen de thema's	30
5.4	Conclusies en aanbevelingen ten aanzien van de bevindingen van het onderzoek	31
	Literatuur.....	33
	Bijlagen	35
	Bijlage 1: Achtergrondvragen participanten	35
	Bijlage 2: Statements and Cluster Report	36
	Bijlage 3: Go-zone Summary report (all)	42
	Bijlage 4: Go-zone Summary report (docenten)	46
	Bijlage 5: Go-zone Summary report (studenten)	50
	Bijlage 6: Statements Go-zone per cluster	54

Samenvatting

Het onderwijs bij Zuyd Hogeschool heeft gedurende de coronapandemie een geheel ander karakter. In plaats van fysieke bijeenkomsten op locatie was het onderwijs voornamelijk online. Deze volstrekt andere manier van onderwijs geven en volgen levert nieuwe inzichten op die het waard zijn om vast te leggen en verder te onderzoeken.

Om die reden is in april 2020 gestart met de voorbereiding van een onderzoek naar wat studenten en docenten als waardevol ervaren in hun online onderwijs en wat zij daarvan zouden willen behouden in hun onderwijs na de coronapandemie. Vanaf juni is de dataverzameling gestart met een brainstormfase van ideeën (in de vorm van statements) waarvoor alle studenten en docenten van Zuyd Hogeschool werden uitgenodigd. Dat leverde een totaal van 547 statements op. Na een check op relevantie en dubbelingen resteerde een set van 84 statements. Na de zomervakantie tot medio november 2020 zijn deze 84 statements nader onderzocht wederom door alle docenten en studenten uit te nodigen, aangevuld met een uitnodiging aan een groep medewerkers die onderwijskundige rollen en taken vervullen binnen Zuyd Hogeschool.

Op basis van de analyses met de 84 statements zijn zeven inhoudelijke thema's geïdentificeerd, te weten 1 Didactiek, 2 Gebruik Technologie, 3 Planning en roostering, 4 Betrokkenheid, 5 Efficiëntie, 6 Interactie en 7 Randvoorwaarden. Al deze thema's worden door de ondervraagde studenten en docenten belangrijk geacht en realiseerbaar gevonden. Binnen de clustering van de 84 statements in zeven thema's is vervolgens nagegaan wat meer dan gemiddeld prioriteit verdient. Dat leidde per thema tot één of meerdere prioriteiten die in de vorm van adviezen in het afsluitende hoofdstuk zijn opgenomen.

Daarmee geeft het onderzoek richting aan wat voor de verdere doorontwikkeling van het online onderwijs door studenten en docenten relevant wordt gevonden. Daarbij gaat het altijd om online onderwijs als onderdeel van een opleiding in combinatie met face-to-face onderwijs op locatie. Tot slot maakt het onderzoek helder dat online onderwijs een vraagstuk is dat verschillende aspecten omvat. Het gaat niet alleen om onderwijskundige aspecten, het raakt ook aan de technologie, randvoorwaarden en planning en roostering. Voor de verdere ontwikkeling van het online onderwijs is van belang dat de samenhang tussen deze verschillende aspecten in de werkwijze (van ondersteuners) binnen Zuyd nadrukkelijk op de agenda blijft staan.

1. Inleiding

De inzet van technologie in het onderwijs is door de coronapandemie en de gevolgen daarvan noodgedwongen in een versnelling geraakt. De docenten en studenten van Zuyd Hogeschool zijn voorlopig verplicht om het onderwijs volledig dan wel gedeeltelijk online aan te bieden en te volgen. Deze situatie vormt de aanleiding om een onderzoek te starten naar wat de studenten en docenten tijdens deze periode geholpen heeft om succesvol te studeren en te doceren en wat zij daarvan ook na de coronapandemie in de opleiding zouden willen behouden.

Het onderzoek is uitgevoerd in de vorm van Group Concept Mapping en liep van april 2020 tot maart 2021. Met dit onderzoek willen we leren van de ervaringen van docenten en studenten met online onderwijs opdat deze ervaringen worden meegenomen in de verdere ontwikkeling van het blended onderwijs

In het volgende hoofdstuk worden kort de belangrijkste begrippen geïntroduceerd die centraal staan in de thematiek van online en blended onderwijs. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van de opzet en uitvoering van het onderzoek. De onderzoeksbevindingen komen in hoofdstuk 4 aan de orde, gevolgd door de conclusies en aanbevelingen in hoofdstuk 5.

2. Afbakening van de thematiek

De coronapandemie heeft in het onderwijs, en dus ook binnen Zuyd Hogeschool, gezorgd voor een ongekende exponentiële groei van het online onderwijs. Eenvoudigweg omdat de gebruikelijke manieren van lesgeven nagenoeg onmogelijk werden schakelden docenten massaal over van klaslokaal naar digitale communicatieplatformen zoals MS Teams en naar een intensiever gebruik van de digitale leeromgeving, zoals Moodle. Dit hoofdstuk bakent de thematiek af en eindigt met een grofmazige schets van de situatie binnen Zuyd Hogeschool.

2.1 Online onderwijs

Online onderwijs is onderwijs waarbij de leermaterialen, tools en diensten volledig of voor ten minste 80% via het internet beschikbaar worden gesteld (SURF, 2015). Echter online onderwijs is meer dan alleen het aanbieden van online content. De content online zetten is niet de kern van online onderwijs; het gaat er vooral om dat alle didactische handelingen online gebeuren. Het meest in het oog springende onderscheid tussen online onderwijs en alle andere vormen van onderwijs is de fysieke scheiding tussen docenten en studenten, waarbij het hele onderwijsproces via de computer en het internet wordt afgehandeld (Open Universiteit, 2020).

Onderwijsactiviteiten die voor de coronacrisis op locatie plaatsvonden, vinden nu voornamelijk online plaats waarbij studenten en docenten inloggen in Teams, Zoom, Bluejeans of een vergelijkbare omgeving. De inhoud van het onderwijs of manier van lesgeven verandert echter niet of nauwelijks. Dit is illustratief voor wat we verstaan onder substitutie. Er is dan sprake van een vervanging: Het klaslokaal wordt ingeruild voor Teams, de inhoud en de didactiek van het onderwijs zijn echter nagenoeg onveranderd gebleven (Van der Klink & Brand-Gruwel, 2021).

Last (2020) observeert dat de huidige inspanningen zich tot nu toe voornamelijk richten op de kwalificatie-functie van onderwijs. En dat is ook wel begrijpelijk, gezien de tijdsdruk die docenten ervaren tijdens de coronapandemie. Hij pleit er echter voor om in het online onderwijs ook gericht aandacht te besteden aan het ontwerpen van leren dat betrekking heeft op socialisatie en persoonlijke ontwikkeling (zie Biesta, 2014) om eenzijdigheid in het online onderwijs te voorkomen. De media berichten in coronatijd regelmatig over de ervaringen van studenten en docenten in het (hoger) onderwijs. Ook vindt er enig onderzoek plaats naar het huidige onderwijs en de bevindingen laten een scala aan ervaringen zien. Een grootschalig onderzoek in december 2020 onder studenten in het hbo en wo laat zien dat studenten zowel voor- als nadelen ervaren in het onderwijs gedurende de coronapandemie (Brink, Van den Broek & Ramakers, 2021). Het live volgen van hoor- en werkcolleges kon op relatief weinig waardering van de studenten rekenen. De meningen over online hoorcolleges na corona varieerde sterk: zo'n 25% van de ondervraagde studenten wil hier na corona van af, terwijl een groep van 30% deze wil behouden. Maar het overgrote deel van de studenten wil wel een geheel andere verhouding tussen online onderwijs en onderwijs op locatie.

De ervaren voordelen van online onderwijs hebben betrekking op het kunnen terugkijken van opgenomen hoorcolleges, de waardering voor de één op één contacten met docenten, besparing van reistijd en het meer in eigen tempo kunnen studeren. Nadelen van het online onderwijs zijn er ook: grote groepen studenten ervaren een sociaal isolement en motivatieproblemen. Deze nadelen duiden er op dat onderwijs dat nagenoeg geheel bestaat uit online onderwijsactiviteiten niet als motiverend en aantrekkelijk wordt ervaren.

2.2 Blended onderwijs

Er is geen eenduidige omschrijving van blended onderwijs. Veel synoniemen zoals Mixed Mode Learning, Technology Enhanced Learning en Hybrid learning worden door elkaar gebruikt (Van Limbeek, 2018). Blended onderwijs combineert face-to-face met online onderwijs. Het gaat om het zoeken naar de ideale mix: De 'best of both worlds' die een meerwaarde (effectiever, efficiënter,

aantrekkelijker) moeten opleveren (Van Limbeek, 2018), voor studenten maar ook voor docenten. Blended onderwijs ontstaat niet vanzelf. Het heeft consequenties voor onderwijsinstellingen; het vraagt om visie, herontwerp van het onderwijs en goede ondersteuning van docenten (SURF, 2020). Last (2020) betoogt om te beginnen met de vraag naar de visie: waartoe dient het onderwijs? En om vervolgens vanuit de ambities en opleidingsdoelen na te denken over het ontwerp van het onderwijs en de technologie die voor de uitvoering van het onderwijs behulpzaam is.

Blended onderwijs is geen sinecure. Hoe ambitieuzer de plannen, hoe complexer de oplossing en des te meer bekwaamheid en ondersteuning nodig is. In dit verband kan worden verwezen naar de combinatie van het werk van Alammery, Sheard en Carbone (2014) over de reikwijdte van ambities en de door Rubens (2016) onderscheiden modellen die leiden tot de volgende drie ontwerpscenario's voor blended onderwijs:

- Low impact Blend (LIB): Toevoegen van technologie ter ondersteuning van het leren in de klas. De bestaande cursus wordt nagenoeg intact gelaten;
- Medium impact Blend (MIB): Herontwerp van een cursus door het vervangen van een deel van de face-to-face (f2f) activiteiten door online activiteiten;
- High impact Blend (HIB): Radicaal herontwerp van een cursus, waarbij inhoud, didactiek en technologie volledig opnieuw worden doordacht resulterend in een cursus die grotendeels online is.

In het hoger beroepsonderwijs ligt het streven naar Medium Impact voor de hand. Bij Low Impact is er sprake van een vorm van substitutie waarbij de voordelen over het algemeen niet substantieel zijn maar de kosten voor het onderwijs nemen wel toe. High Impact is, gelet op de doelgroep, geen optie en de huidige coronapandemie laat zien dat studenten in het hoger onderwijs dit niet als passend onderwijs ervaren.

Kenmerkend voor een Medium Impact scenario is dat onderwijsactiviteiten op locatie worden gecombineerd met online onderwijsactiviteiten en de student een meer actieve rol in het leerproces krijgt, resulterend in meer interactie, kennisverwerving en/of motivatie (zoals bij vormen die bekend staan als 'flipping the classroom' (Kennisnet, 2020)).

Een succesvolle ontwikkeling van blended onderwijs kan alleen slagen als onderwijsprofessionals in staat worden gesteld hun kennisrepertoire uit te breiden (Van der Klink & Brand-Gruwel, 2021). De pedagogisch-didactische kennis van docenten moet worden uitgebreid als het gaat om blended onderwijs, bijvoorbeeld met kennis over het activeren van studenten en hoe interactie met studenten in online onderwijsactiviteiten vorm te geven. Duidelijk is dat bij de online onderwijscomponent de didactiek vaak nog belangrijker is dan bij de face-to-face onderwijsactiviteiten (Sluijsmans, Surma, Camp, Vanhoyweghen, Muijs, & Kirschner, 2020) en dat daar nog een slag te maken is.

Vanzelfsprekend dient er geïnvesteerd te worden in het verwerven van technologische expertise, echter een zogenaamde 'knoppencursus' is onvoldoende en de verkeerde focus om docenten te equiperen. Veel meer gaat het om hoe technologie kan bijdragen aan het realiseren van een optimale didactiek waarbij vanuit didactische ambities wordt bepaald welke technologie relevant is (zie bijvoorbeeld het werk van Van Limbeek en haar collega's (2020) naar didactisch gebruik van de digitale leeromgeving Moodle).

Tenslotte is het noodzakelijk om docenten te bekwaamen in het ontwerpen van onderwijs om op basis van de leerdoelen tot een goede mix te komen van online en face-to-face onderwijsactiviteiten. Het gaat om ontwerpbekwaamheid die geïntegreerd is met vakinhoudelijke en pedagogisch-didactische kennis, inclusief kennis over de mogelijkheden en het praktisch gebruik van technologie. Het is niet zo dat alle individuele onderwijsprofessionals op alle bovengenoemde terreinen hun expertise dienen te versterken. Voor de ontwikkeling van blended onderwijs is het zeer wel mogelijk om het vraagstuk van de bekwaamheid te situeren op teamniveau: In het team dienen dan

bovenstaande bekwaamheden in voldoende mate aanwezig te zijn, zonder dat ieder individueel teamlid alle bekwaamheden dient te bezitten.

2.3 Blended onderwijs bij Zuyd Hogeschool

Zuyd Hogeschool kiest voor een gedifferentieerd model waarbij blended onderwijs een combinatie is van noodzakelijke en wenselijke momenten van face-to-face contact op de locaties met online onderwijs.

Technologie in het onderwijs wordt mondjesmaat toegepast aldus Schildkamp, Wopereis, Kat-De Jong, Peet en Hoetjes (2020). Alle onderwijsinstellingen hebben tegenwoordig weliswaar een digitale leeromgeving, doch een optimaal gebruik ervan is nog niet gerealiseerd. In veel situaties wordt de digitale leeromgeving voornamelijk gebruikt voor administratieve functies en voor de beschikbaarstelling van leermiddelen. Deze karakterisering is ook op Zuyd Hogeschool van toepassing.

Binnen Zuyd Hogeschool is het gebruik van technologie nog niet zo zeer verankerd in het onderwijs. Veel opleidingen binnen Zuyd gebruiken de digitale leeromgeving (DLO) nog veelal als 'opslagmedium' voor onderwijsmaterialen. Het doelbewust inzetten van technologie om didactische doelen te bereiken is geen gemeengoed, al wordt hier door de coronacrisis versneld werk van gemaakt. Daarmee ontstaat er een voedingsbodem voor de verdere ontwikkeling van blended onderwijs. Het vraagstuk is niet zozeer wel/geen blended onderwijs maar eerder wat voor iedere opleiding de mix wordt van online en face-to-face onderwijs en wat de bijdrage is van blended onderwijs aan de studeerbaarheid, doceerbaarheid, organiseerbaarheid en betaalbaarheid van het onderwijs.

2.4 Aanleiding en doelstelling onderzoek

Om zicht te krijgen op de mogelijkheden van online onderwijs, als onderdeel van blended onderwijs, is onderzoek verricht naar de voordelen van online onderwijs. Doel van het onderzoek is te achterhalen welke aspecten van het online onderwijs in coronatijd door studenten en docenten worden gewaardeerd en behouden dienen te blijven na beëindiging van de coronapandemie. Het onderzoek zou inzichten moeten opleveren die van belang zijn voor de verdere doorontwikkeling van het online onderwijs. Inzichten die concreet genoeg zijn om opleidingen argumenten aan te reiken die bijdragen aan weloverwogen beslissingen. Daarmee heeft het onderzoek primair een interne focus.

3. Opzet en uitvoering van het onderzoek

3.1 Vraagstelling

Het onderzoek beoogt een bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van het blended onderwijs en focust specifiek op de component online onderwijs in blended onderwijs. Daartoe is de volgende vraagstelling van het onderzoek leidend geweest:

Wat is waardevol in ons huidige online onderwijs bij Zuyd Hogeschool (tijdens de coronapandemie) en dient nadien behouden te blijven in ons onderwijs?

Het onderzoek is uitgevoerd met Group Concept Mapping (GCM), een methodiek en tool voor het genereren en nader analyseren van ideeën (in de vorm van statements) omtrent een gemeenschappelijk vraagstuk (Kane & Rosas, 2018). GCM kent een drietal fasen en levert voor alle fasen de instrumentatie in de vorm van digitale tools. In de eerste fase (brainstorm) wordt door middel van een brainstorm ideeën (statements) gegenereerd. In de tweede fase (sorting) worden deze statements geclusterd op onderliggende inhoudelijke thema's en in de derde fase (rating) worden de statements gescoord (in onderhavig onderzoek op belangrijkheid en realiseerbaarheid). Verderop onder het kopje 'Methode' in dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op GCM.

3.2 Participanten

Voor het onderzoek zijn alle docenten en studenten van Zuyd Hogeschool benaderd. Docenten werden via de mail door Saskia Brand-Gruwel, lid van het College van Bestuur, gevraagd om deel te nemen. De studenten werden uitgenodigd door de manager van de opleiding of een andere voor de studenten herkenbare persoon van hun opleiding. Opleidingsmanagers kregen daartoe een standaardmail toegestuurd door Saskia Brand-Gruwel met het verzoek dit te verspreiden onder de studenten van hun opleiding. Via een bericht op intranet (Zuydnet) kregen studenten en docenten enkele weken na de mail nogmaals het verzoek om deel te nemen.

Studenten en docenten kregen tweemaal een uitnodiging voor deelname: In juni 2020 voor deelname aan de brainstorm, in oktober 2020 voor deelname aan de rating.

Voor de sorting werd door de onderzoekers in september een uitnodiging naar een groep medewerkers gemaaild die onderwijskundige rollen en taken vervult binnen Zuyd Hogeschool (zoals onderwijsadviseurs programma Succesvol Studeren, leden lectoraat Professionalisering van het Onderwijs, beleidsmedewerkers Dienst O&O).

3.3 Methode

Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van Group Concept Mapping (GCM).

Group Concept Mapping (GCM) is een methode en digitale tool voor participatief onderzoek. Kenmerkend voor GCM is dat onderzoek mogelijk maakt waarbij participanten als belanghebbenden zelf meningen of statements voor een oplossingsrichting genereren, deze worden vastgelegd en nader onderzocht door middel van uiteenlopende kwantitatieve en kwalitatieve analyses. GCM visualiseert de resultaten van de analyses waardoor deze begrijpelijk en inzichtelijk worden voor betrokkenen en de relevantie en onmiddellijke bruikbaarheid van de resultaten aan betekenis winnen (GroupWisdom, 2020).

1. De GCM omvatte een aantal stappen:

De digitale tool werd door de onderzoekers aangepast, waaronder het aanpassen van teksten en het formuleren van een 'focus prompt' voor de brainstormfase: *Welke zaken in het online onderwijs helpen jou de afgelopen maanden om succesvol te studeren of te doceren en zou je ook na de Corona-crisis in jouw opleiding willen behouden?*

2. In de brainstormfase is gevraagd aan docenten en studenten om zoveel mogelijk statements te geven die beantwoorden aan de focusprompt. Men kon anoniem zo vaak en zo veel deelnemen als men wilde.
3. Redigeren van de gegenereerde statements door de onderzoekers zodat uiteindelijk alleen statements overbleven passend bij de focus prompt.
4. Invullen van achtergrondvragen. Alle participanten aan de sorting en de rating werd gevraagd een aantal vragen te beantwoorden inzake hun achtergrond. Deze vragen hadden betrekking op positie (student, docent, medewerker), geslacht, studeert/is werkzaam bij, type opleiding, opleidingsjaar en een tekstvak met eigen opmerkingen. De volledige lijst met vragen over de achtergrond van de participanten is opgenomen in Bijlage 1 van dit rapport.
5. Sorting, dat wil zeggen het thematisch sorteren van de statements door participanten die binnen Zuyd Hogeschool onderwijskundige rollen en taken uitvoerden. Zij konden ook de rating uitvoeren maar dat was niet het primaire verzoek aan hen.
6. Rating, het scoren van de statements door docenten en studenten. Zij konden ook de sorting uitvoeren maar dat was niet het primaire verzoek aan hen. De rating vond plaats aan de hand van twee vragen inzake belangrijkheid en realiseerbaarheid op een vijfpuntschaal:
 - *hoe belangrijk is dit voor het studiesucces van studenten bij Zuyd?*
 - *hoe eenvoudig is dit te realiseren?*

Analyse, interpretatie en rapportage door de onderzoekers.

3.4 Data analyse

3.4.1 Analyse brainstorm

Tijdens de brainstormsessie hebben 893 logins plaatsgevonden waarvan 780 daadwerkelijk met het programma gestart zijn.

De brainstorm onder studenten en docenten leverden 547 statements op die naar een Excel file werden geëxporteerd. Hierna hebben de twee onderzoekers alle statements van kleur voorzien: groen (relevant en bruikbaar), geel (niet zozeer passend bij de focus prompt maar wellicht wel bruikbaar) en rood (niet relevant en niet bruikbaar).

Met de relevante statements (331) is verder gewerkt om te komen tot een lijst van maximaal 100 statements. Dit om te voorkomen dat de respons voor de sorting en rating te laag wordt doordat participanten afhaken. Hiervoor zijn de statements door een onderzoeker voorzien van een trefwoord en door de andere onderzoeker is de toewijzing van trefwoorden gecheckt. Daar waar verschillen van inzicht optraden zijn deze besproken waarna consensus is verkregen over de verdeling per trefwoord. Per trefwoord zijn vervolgens alle statements gecontroleerd op dubbelingen en deze zijn vervolgens geëlimineerd. Dit resulteerde in een lijst van 193 statements die nogmaals op overlap zijn gecheckt, resulterend in een definitieve lijst van 84 statements voor de sorting en rating. Voor de verdere analyse van de data is weer gebruik gemaakt van GroupWisdom. Hiermee werd de data verzameld en geanalyseerd, waarbij gebruik gemaakt is van een aantal kwantitatieve analysetechnieken zoals multi dimensional scaling, correlaties en hiërarchische clusteranalyse. In de diverse fasen worden deze technieken gecombineerd met kwalitatieve analyse zoals thematische analyse.

3.4.2 Analyse sorting fase

Er zijn in eerste instantie 42 personen benaderd om de sorting uit te voeren maar de groep die de volgende stap (rating) uitvoerde kon ook nog deelnemen aan de sorting fase. Dit leverde voor de reminder een respons van 80 deelnemers die de sorting hebben uitgevoerd. Na de reminder is de teller op 87 respondenten blijven staan.

De sorting resultaten zijn door één onderzoeker beoordeeld op bruikbaarheid. Dit resulteerde in afwijzing van de resultaten van 31 participanten en goedkeuring van sorteringen van 56 participanten. De tweede onderzoeker heeft de afwijzingen bekeken en er is een afwijzing op zijn aanwijzing alsnog goedgekeurd. Resultaat: 57 goedgekeurde sorteringen. Hiermee is de analyse

uitgevoerd.

Voor de analyse van de sortering is nagegaan welke statements vaker in eenzelfde stapel werden geplaatst en welke niet. Hiervoor werd Multi Dimensional Scaling gebruikt. Deze methodiek resulteerde in een puntenwolk (figuur 6), waarbij elke punt op de kaart een statement is (84 punten).

Hierna is met behulp van de software een hiërarchische clusteranalyse uitgevoerd, deze bepaalt waar zinvolle grenzen tussen groepen van statements kunnen worden getrokken. Opbrengst hiervan zijn clusters van statements die 'iets' met elkaar te maken hebben (Figuur 7). De volgende fase was nu het aantal te genereren clusters. Gekeken werd naar een goede balans tussen weinig clusters met een grotere inhoud aan statements of veel clusters met veel details. De software geeft hier geen aanwijzingen voor. Door de onderzoekers is gekozen voor het genereren van zeven clusters; die de statements op een adequaat niveau weergaven, voldoende detail gaven en zorgden voor een duidelijk overzicht van de gepresenteerde data.

3.4.3 Analyse rating fase

Er hebben zich 512 deelnemers geregistreerd (door invullen achtergrondvragen) Met een reminder is geprobeerd de respons te verhogen. De uiteindelijke respons is 278 voor de eerste vraag en 196 voor de tweede.

Deze fase levert belangrijke informatie op voor de interpretatie van de clusters. Het laat namelijk zien hoe belangrijk en realiseerbaar (of implementeerbaar) de respondenten de statements binnen een bepaald cluster vinden (5-puntsschaal).

Eén onderzoeker heeft met 'review' de data gecheckt en goed- of afgekeurd. Dit gebeurde aan de hand van enkele criteria (bv. Is er genoeg tijd besteed? Is een groot deel van de statements beoordeeld en is de opdracht compleet uitgevoerd?). Het resultaat van deze review is 264 goedkeuringen van de eerste ratingvraag (R1) en 180 goedkeuringen van de tweede ratingvraag (R2). Na overeenstemming met de tweede onderzoeker over de review zijn deze resultaten klaargezet voor de verdere analyse.

3.5 Tijdpad onderzoek

- De brainstormperiode liep van 12 juni tot en met 6 juli 2020. Na 6 juli is de mogelijkheid tot reageren stopgezet .
- In de periode tussen 6 juli en 4 september hebben twee onderzoekers de statements gesorteerd, geclusterd en de dubbelingen verwijderd zodat de sortering kon plaatsvinden.
- Geselecteerde deelnemers zijn gevraagd om deel te nemen aan de sortering tussen 24 september en 16 november. Voor de herfstvakantie is een reminder verstuurd om op te roepen deze activiteit alsnog uit te voeren.
- Docenten en studenten zijn op 12 oktober 2020 benaderd om de statements te beoordelen op de twee bovenstaande vragen. Op 30 oktober is er een reminder verstuurd om de respons te verhogen en op 16 november is de rating stop gezet.
- In de periode november-december hebben de onderzoekers de data geanalyseerd en gegroepeerd
- In de periode januari – maart hebben de onderzoekers aanvullende analyses gepleegd en de rapportage geschreven.

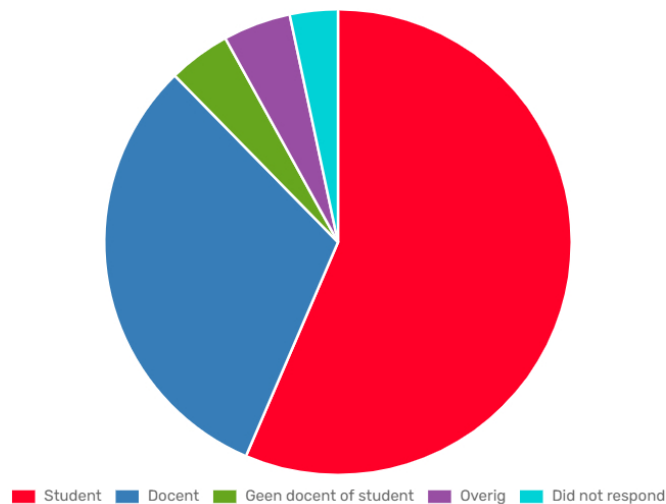
4. Resultaten

4.1 Achtergrondkenmerken deelnemers

Bij de brainstormfase van het onderzoek, waarbij deelnemers ideeën (statements) konden genereren, is niet gevraagd naar achtergrondkenmerken omdat dit geen toegevoegde waarde had. Bij de daaropvolgende sorting en rating is aan de deelnemers wel gevraagd om enkele vragen in te vullen omdat daarmee onderscheid tussen groepen (bijvoorbeeld docenten en studenten) gemaakt kan worden in wat ze belangrijk en realiseerbaar vinden.

4.1.1 Verdeling naar rol (student of docent)

De eerste vraag aan de deelnemers is of de deelnemer een docent of een student is. Dus vanuit welke rol deelgenomen is aan het onderzoek. In de groep die mee doet aan het onderzoek zijn de studenten sterker vertegenwoordigd dan de docenten. De groepen 'geen docent of student' en 'overig' bevatten vermoedelijk veel deelnemers die zijn uitgenodigd voor de sorting van de statements. Daarvoor zijn met name collega's gevraagd die onderwijskundige rollen binnen Zuyd Hogeschool vervullen en zij hebben niet altijd daarnaast een aanstelling als docent bij een opleiding binnen de onderwijsinstelling.

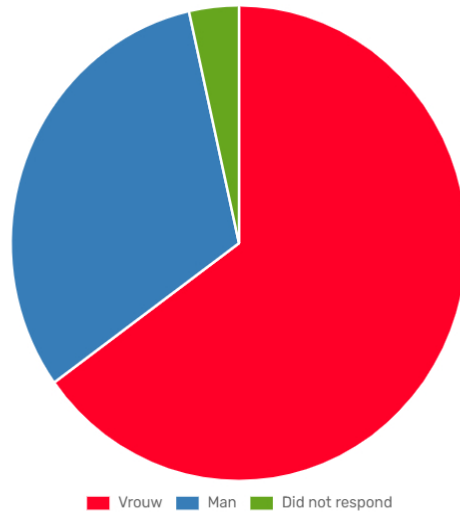

Figuur 1: verdeling participanten naar functie

OPTION	FREQUENCY	%
Student	289	56.45%
Docent	160	31.25%
Geen docent of student	22	4.30%
Overig	24	4.69%
Did not respond	17	3.32%
Total	512	

4.1.2 Verdeling naar geslacht

De tweede vraag betrof het geslacht van de deelnemers. Deze vraag is gesteld om na te kunnen gaan of de antwoorden van mannen of vrouwen significant van elkaar zouden verschillen binnen het onderzoek. Opvallend is dat er meer vrouwen dan mannen hebben deelgenomen. Vrouwen voelden zich dus relatief meer aangesproken om aan dit onderzoek deel te nemen.

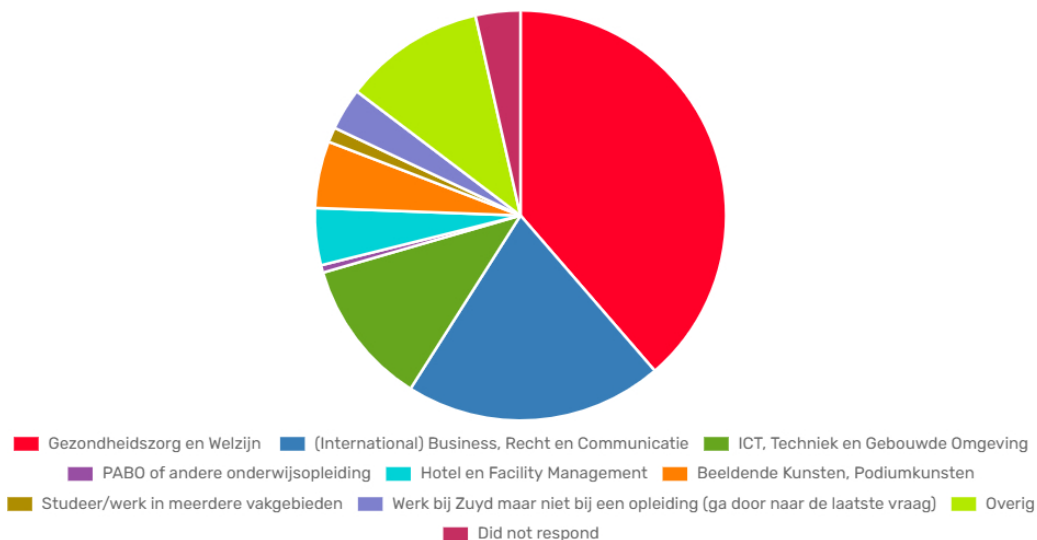

Figuur 2: verdeling participanten naar geslacht

OPTION	FREQUENCY	%
Vrouw	333	65.04%
Man	161	31.45%
Did not respond	18	3.52%
Total	512	

4.1.3 Verdeling naar studeren/werken in domeinen

Met deze vraag is nagegaan van welk domein de respondenten afkomstig zijn. De grootste groep respondenten is afkomstig uit het domein Gezondheidszorg en Welzijn (dit verklaart tevens het relatief grote aantal vrouwelijke deelnemers) meteen gevolgd door International Business Recht en Communicatie. Het minste aantal deelnemers is afkomstig van de Pabo hetgeen zeer verklaarbaar is vanwege de andere werk- en studeeromgeving bij deze opleiding (in verband met de samenwerking met Fontys) en derhalve zijn studenten van deze opleiding niet door de Pabo geïnformeerd over dit onderzoek.

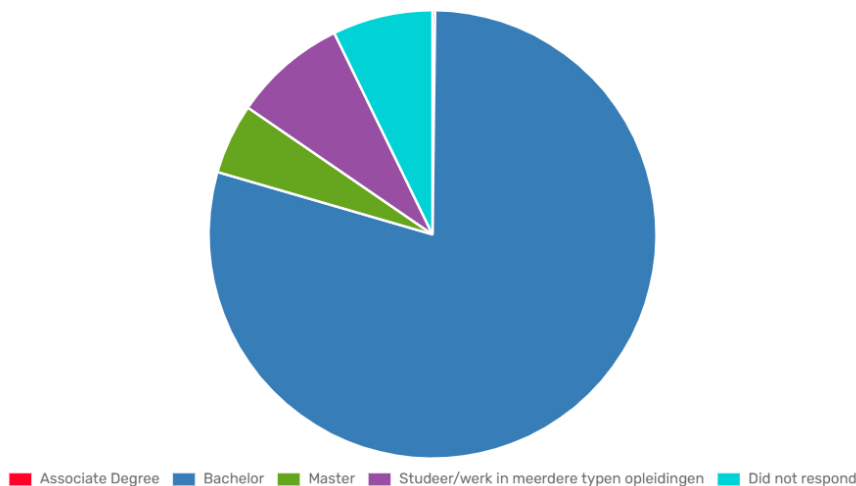

Figuur 3: verdeling participanten naar domein

OPTION	FREQUENCY	%
Gezondheidszorg en Welzijn	198	38.67%
(International) Business, Recht en Communicatie	104	20.31%
ICT, Techniek en Gebouwde Omgeving	59	11.52%
PABO of andere onderwijsopleiding	3	0.59%
Hotel en Facility Management	23	4.49%
Beeldende Kunsten, Podiumkunsten	27	5.27%
Studeer/werk in meerdere vakgebieden	6	1.17%
Werk bij Zuyd maar niet bij een opleiding	17	3.32%
Overig	57	11.13%
Did not respond	18	3.52%
Total	512	

4.1.4 Verdeling naar type opleiding

Bij deze vraag is expliciet gevraagd naar het type opleiding waarvan de respondent afkomstig is, waar men studeert of werkt. Hier is te zien dat de meeste respondenten werken of studeren bij Bachelor opleidingen. Studenten en docenten van associate degree opleidingen hebben nagenoeg niet geparticipeerd in het onderzoek.

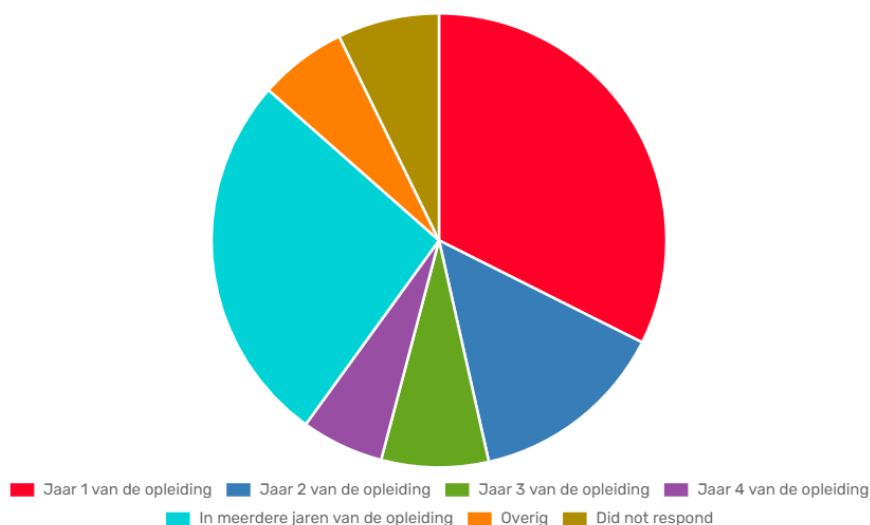
Figuur 4: verdeling participanten naar type opleiding

OPTION	FREQUENCY	%
Associate Degree	1	0.20%
Bachelor	406	79.30%
Master	26	5.08%
Studeer/werk in meerdere typen opleidingen	42	8.20%
Did not respond	37	7.23%
Total	512	

4.1.5 Verdeling naar fase in de opleiding

Relatief veel respondenten zijn student of docent die in het eerste jaar van hun opleiding studeren of

werken. Daarnaast is er een grote groep die in meerdere jaren van de opleiding studeert of werkt.

Figuur 5: verdeling participanten naar fase in de opleiding

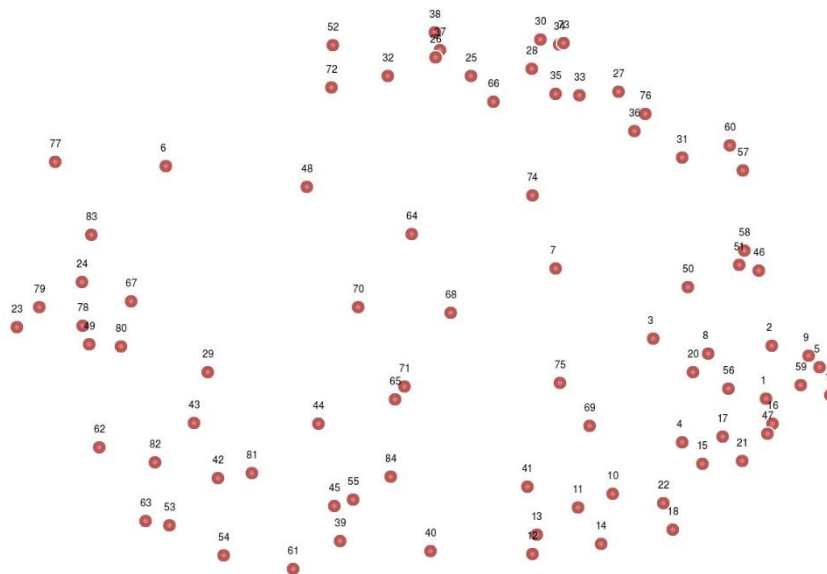
OPTION	FREQUENCY	%
Jaar 1 van de opleiding	166	32.42%
Jaar 2 van de opleiding	72	14.06%
Jaar 3 van de opleiding	39	7.62%
Jaar 4 van de opleiding	30	5.86%
In meerdere jaren van de opleiding	136	26.56%
Overig	32	6.25%
Did not respond	37	7.23%
Total	512	

4.2 Resultaten sorting

De analyse van de sortingfase leverde een groepering van de statements op al naar gelang zij vaker bij elkaar in stapels geplaatst werden door de participanten. Het resultaat hiervan is onderstaande puntenwolk van de sorting van de 84 statements (Figuur 6).

Statements die door de participanten vaker bij elkaar in een stapel werden geplaatst, liggen qua punten dicht bij elkaar (Figuur 6).

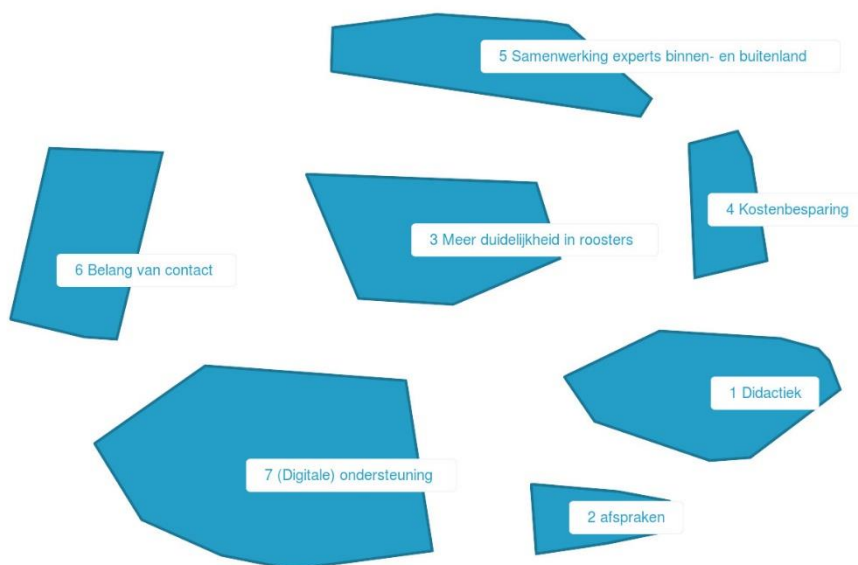
Een belangrijke indicator van de validiteit van de representatie is de stressvalue. Deze geeft weer hoe nauwkeurig de conceptmap, de manier waarop de deelnemers de informatie hebben gestructureerd en georganiseerd, representeert. De stressvalue moet tussen 0 en 1 liggen en deze bedraagt hier 0,27, dit is ongeveer gelijk aan de gemiddelde stressfactor gerapporteerd in een meta-analyse van 69 GCM-projecten (Stoyanov, Spoelstra, Bennett, Sweeney, Van Huffel, Shorten, O'Flynn, Cantillon-Murphy, O'Tuathaigh, & Burgoyne, 2014).

Figuur 6: puntenwolk na sortering van de 84 statements

4.3 Verdeling in clusters

Hierna is met behulp van het systeem de puntenwolk verdeeld in een aantal clusters waarin de statements en de samenhang daartussen op een duidelijke manier worden weergegeven. Na een aantal rondes waarin gekeken wordt hoe de samenhang het beste wordt weergegeven (te starten met 15 en zo aflopend naar 5) is uitgekomen dat een verdeling van zeven clusters het meest passend is (Figuur 7).

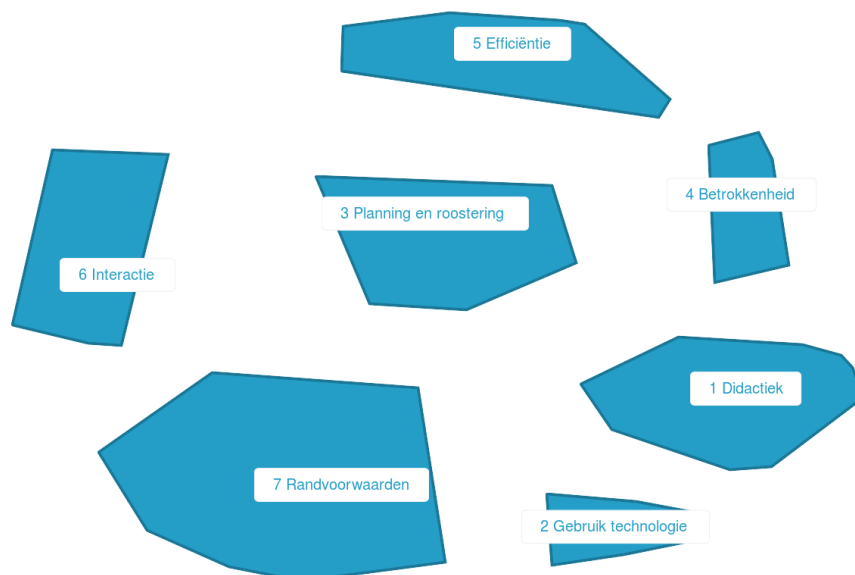
Figuur 7: clustermap statements zeven clusters

Dit is gedaan aan de hand van de samenhang van statements behorende bij het cluster (kwalitatieve benadering) en de 'bridging factor'. De 'bridging factor' geeft de samenhang weer tussen een bepaalde opvatting binnen een cluster en de overige opvattingen binnen dat cluster. Hierbij geven opvattingen die laag scoren op de 'bridging factor' het best de inhoud van het cluster weer. Deze zijn dus van groter belang bij de toekenning van een benaming aan het cluster. De 'bridging factor' heeft een waarde tussen de 0-1. Door deze werkwijze te volgen zijn onderstaande clusternamen door het systeem toegewezen:

1. Didactiek (BF = 0,09)
2. Afspraken (BF = 0,18)
3. Meer duidelijkheid in roosters (BF = 0,26)
4. Kostenbesparing (BF = 0,25)
5. Samenwerken experts binnen- en buitenland (BF = 0,2)
6. Belang van contact (BF = 0,71)
7. (Digitale) ondersteuning (BF = 0,36)

Naar aanleiding van deze benamingen heeft het voltallige onderzoeksteam zich gebogen over deze clusternamen en is in onderling overleg gekozen voor de volgende (meer passende) namen van de clusters (Figuur 8):

1. Didactiek
2. Gebruik Technologie
3. Planning en roostering
4. Betrokkenheid
5. Efficiëntie
6. Interactie
7. Randvoorwaarden

Figuur 8: clusters met de definitieve namen

In Bijlage 2 is de verdeling van de statements per cluster weergegeven met de stressfactor en de bridging factors per cluster en per statement. Met deze clusters is de analyse op de respons op de ratingvragen uitgevoerd.

4.4 Statements per cluster

4.4.1 Cluster 1: Didactiek

Dit cluster omvat 18 statements die aangeven wat gewenste werkvormen zijn bij het online onderwijs. Er komen ook statements in voor over het in kleinere groepen lesgeven en over tijd inruimen tussen de (online) onderwijsactiviteiten in.

Tabel 1: statements in cluster 1 'Didactiek'

1	Lessen met een korte instructie, dan studenten zelf aan de slag met daarna de mogelijkheid om vragen te stellen en feedback te krijgen.
2	Het opnemen van instructies zodat studenten die kunnen terugspoelen en nogmaals bestuderen.
3	Korte lessen (maximaal een half uur).
4	In de lessen voldoende tijd inruimen voor vragen aan en feedback van docenten.
5	Het, in kleine groepjes studenten, toepassen van de lesstof op een casus.
8	Online assessments.
9	Ingesproken Powerpointpresentaties met daarin de lesstof van de hoorcolleges.
15	Gebruik van subgroepen/break-out rooms zodat studenten online in kleine groepen aan de slag kunnen.
16	Gebruik van quizzen om vast te stellen of je de stof begrijpt.
17	Online inleveren van opdrachten in Moodle.
19	Minder hoorcolleges en meer workshops.
20	Meer lessen met kleine groepen studenten (tot max 15).
21	Digitaal beschikbaar stellen van korte instructies/uitleg (bijv kennisclips).
47	Tijdens lessen uiteen gaan in kleine groepen (via breakout rooms) waar studenten aan opdrachten werken.
56	Hoorcolleges in Teams altijd opnemen zodat studenten het nogmaals kunnen bekijken.
59	Studenten ter voorbereiding op de bijeenkomst een opname van les/instructie laten bekijken, waardoor tijdens de daarop volgende bijeenkomst er meer ruimte is voor interactie.
69	Duidelijk tijdsplan over wat wanneer besproken wordt zodat je optimaal voorbereid kunt zijn.
75	Pauzes tussen de online lessen plannen, die ook echt een pauze zijn in plaats van bedoeld te zijn om te werken aan een opdracht, etc.

4.4.2 Cluster 2: Gebruik technologie

Dit cluster omvat acht statement over hoe de deelnemers vinden dat technologie ingezet moet worden in de online onderwijsactiviteiten, zowel wat betreft het gebruik van Teams als ook van Moodle.

Tabel 2: statements in cluster 2 'Gebruik technologie'

10	Gebruik van de chatfunctie voor vragen aan de docent.
11	Gebruik van digitaal hand opsteken voor vragen aan de docent.
12	Meer gebruik maken van de mogelijkheden van MS Teams.
13	Meer gebruik maken van de mogelijkheden van Moodle.
14	Meer gebruik maken van scherm delen in MS Teams.
18	Gebruik van discussieforum in Moodle.
22	Delen van documenten op het scherm.
41	Als studenten een voorbereidingsopdracht krijgen moeten ze die ook maken.

4.4.3 Cluster 3: Planning en roostering

In dit cluster zijn zes statements opgenomen die voornamelijk betrekking hebben op de planning en de roostering van de online onderwijsactiviteiten en de consequenties daarvan.

Tabel 3: statements in cluster 3 'Planning en roostering'

7	Online SLB.
48	Individuele online tussen docent en student.
64	Opnemen van colleges zorgt er voor dat docenten zichzelf terug kunnen zien en daarop kunnen reflecteren.
68	Bijeenkomsten met studenten moeten in de agenda staan zodat je alleen nog maar hoeft te klikken om deel te nemen.
70	Als er zowel online als op de locatie les wordt gegeven moet hier in het rooster rekening mee worden gehouden in verband met de benodigde reistijd.
74	Feedbacklessen en vragenuurtjes online zodat mensen met een lange reistijd niet onnodig hoeven te reizen voor bijvoorbeeld een vraag van 10 minuten.

4.4.4 Cluster 4: Betrokkenheid

In dit cluster zijn zeven statements opgenomen die de voordelen van online onderwijs ten aanzien van de betrokkenheid van studenten aangegeven.

Tabel 4: statements in cluster 4 'Betrokkenheid'

31	Studenten durven meer te zeggen en te vragen in een online onderwijssituatie dan in het leslokaal.
46	Onderwijs in kleine groepen maakt studenten meer actief.
50	Online lessen werken prima als je dit afwisselt met face to face bijeenkomsten voor specifieke vragen.
51	Meer online lessen. De projecten en hoorcolleges voortaan online, werkcolleges en trainingen op locatie.
57	Door een hoorcollege één keer goed op te nemen kan het vervolgens meerdere jaren worden hergebruikt.
58	Beschikbaarheid van opgenomen colleges vergroot de betrokkenheid van studenten voor het vak.
60	Studenten kunnen zich beter concentreren door het volgen van opgenomen hoorcolleges en andere presentaties dan dat ze dat in een lokaal of grote zaal deze live moeten volgen.

4.4.5 Cluster 5: Efficiëntie

In dit cluster zitten 17 statements die de voordelen van online onderwijs weergegeven op het gebied van efficiëntie ten aanzien van reistijd, plaats- en tijdsafhankelijk lesgeven en les volgen, samenwerking met anderen, zoals (buitenlandse) studenten en docenten

Tabel 5: statements in cluster 5 'Efficiëntie'

25	Online vergaderingen omdat die korter duren en reistijd besparen.
26	Studenten zijn online gemakkelijker bereikbaar, dit geldt zeker voor buitenlandse- en deeltijdstudenten.
27	Door online onderwijs zit je niet vast aan een plaats of tijdstip om het te volgen.
28	Online onderwijs zorgt voor efficiënter gebruik van lokalen.
30	Thuis werken/studeren is productiever.
32	Het maken van individuele afspraken met docenten is online eenvoudiger.
33	In het online onderwijs heb je minder last van tussenuren.
34	Online onderwijs maakt dat je niet hoeft te reizen en dat is een groot voordeel.
35	Online onderwijs maakt het gemakkelijker gastdocenten onderwijs te laten verzorgen.
36	Online onderwijs maakt het mogelijk om gastdocenten van over de hele wereld onderwijs te laten verzorgen.
37	Samenwerken met buitenlandse studenten en docenten wordt door online onderwijs eenvoudiger.
38	Opdrachtgevers (van projecten) kunnen door online onderwijs gemakkelijker aanhaken bij besprekingen.
52	Intakegesprekken voor stages en stagebezoeken gaan prima online.

66	Het roosteren van online bijeenkomsten is makkelijker voor zowel docent en student.
72	Vergaderen via Teams maakt het gemakkelijker om alle collega-docenten deel te laten nemen.
73	Door online onderwijsgroepen ben je minder reistijd kwijt en kun je meer tijd besteden aan studie-activiteiten.
76	Online groepswork is voor studenten gemakkelijker in te delen dan groepswork op locatie.

4.4.6 Cluster 6: Interactie

Dit cluster bevat 10 statements die het belang van de interactie tussen studenten en docenten en tussen studenten onderling benadrukken zowel online als face to face. Het laatste statement is een vreemde eend in de bijt en past als zodanig niet in deze reeks maar is wel door een aantal respondenten aan deze stapel toegevoegd.

Tabel 6: statements in cluster 6 'Interactie'

6	Online contact tussen afstudeerbegeleider, student en opdrachtgever.
23	Flexibele docenten.
24	Flexibele docententeams.
49	Naast online onderwijs moeten studenten en docenten face to face bij elkaar komen om zich met de opleiding verbonden te blijven voelen.
67	Wekelijks contact tussen begeleiders/coaches en studenten via Teams.
77	Tijdens de stage contact blijven houden met de collega's van de stageplek. Dit helpt om de band met hen tijdens het thuiswerken sterk te houden.
78	Leren is een sociaal gebeuren en daarom moeten er geregeld contacten zijn tussen studenten.
79	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld contact zijn tussen studenten en docenten.
80	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld, bijvoorbeeld twee keer per week, contact zijn tussen alle docenten van een team, inclusief de teamleider.
83	Zuyd-breed delen en reviewen van toetsvragen.

4.4.7 Cluster 7: Randvoorwaarden

In dit cluster bestaande uit 18 statements geven de respondenten hun ideeën/opmerkingen weer over de randvoorwaarden ten aanzien van online onderwijs. Hier zijn veel raakvlakken met de vorige clusters te onderkennen maar er is duidelijk aangegeven wat de meerwaarde van deze randvoorwaarden kunnen zijn. De statements verwijzen onder andere naar het belang van duidelijkheid, uniformiteit en het vastleggen, delen en benutten van ervaringen

Tabel 7: statements in cluster 7 'Randvoorwaarden'

29	Thuis werken/studeren vergt een goede (ergonomisch verantwoorde) werkplek/studieplek.
39	Duidelijke regels over aanwezigheidsplicht.
40	Duidelijke regels over camera aan/uit.
42	Docenten moeten vragen van studenten snel beantwoorden.
43	Afspraken over online communicatie tussen studenten en docent.
44	Niet alleen de mail gebruiken voor online communicatie tussen studenten en docent.
45	Duidelijkheid over wat wordt verwacht van student en docent.
53	Bij nieuwe ontwikkelingen moeten studenten en docenten sneller geïnformeerd worden.
54	Docenten en studenten moeten meer ondersteuning krijgen bij het werken in een online omgeving.
55	Evaluatiepunten van studenten en docenten gebruiken om online onderwijs in de toekomst vorm te geven.
61	Studenten en docenten goed informeren over hoe in Teams veiligheid en privacy te bewerkstelligen.
62	Docenten die als team nadenken en een visie hebben op online onderwijs.
63	Een online (moodle) omgeving voor docenten waarin ze ervaringen en tips delen omtrent online leren en het actief betrekken van studenten.

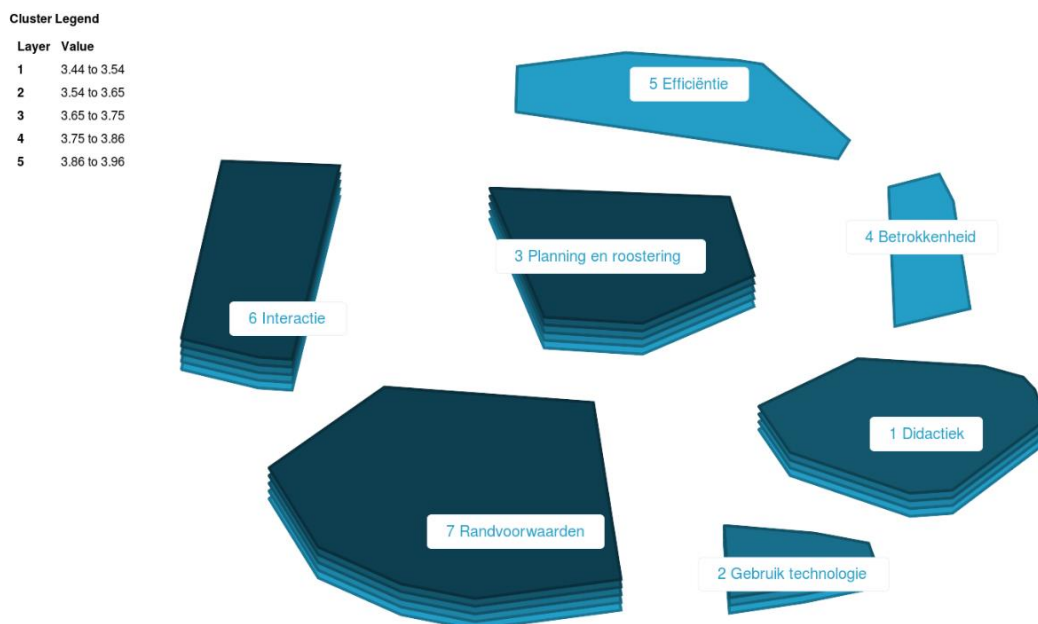
65	Het opbouwen van een database met online onderwijsactiviteiten waardoor de kennis verankerd blijft binnen de onderwijsinstelling.
71	Een duidelijk rooster met ingeplande onderwijsactiviteiten zorgt voor structuur en je weet waar je aan toe bent.
81	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier gebruik maken van de agenda in Teams en van het rooster.
82	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier omgaan met vragen van studenten die zij via de e-mail stellen.
84	Eén systeem voor alle opleidingen voor het online onderwijs binnen Zuyd.

4.5 Resultaten van de rating

Na het vormen van de clusters uit de sorting is de analyse van de beide ratingvragen uitgevoerd. Eerst op belangrijkheid (R1) en daarna op realiseerbaarheid (R2).

4.5.1 Belangrijkheid (R1)

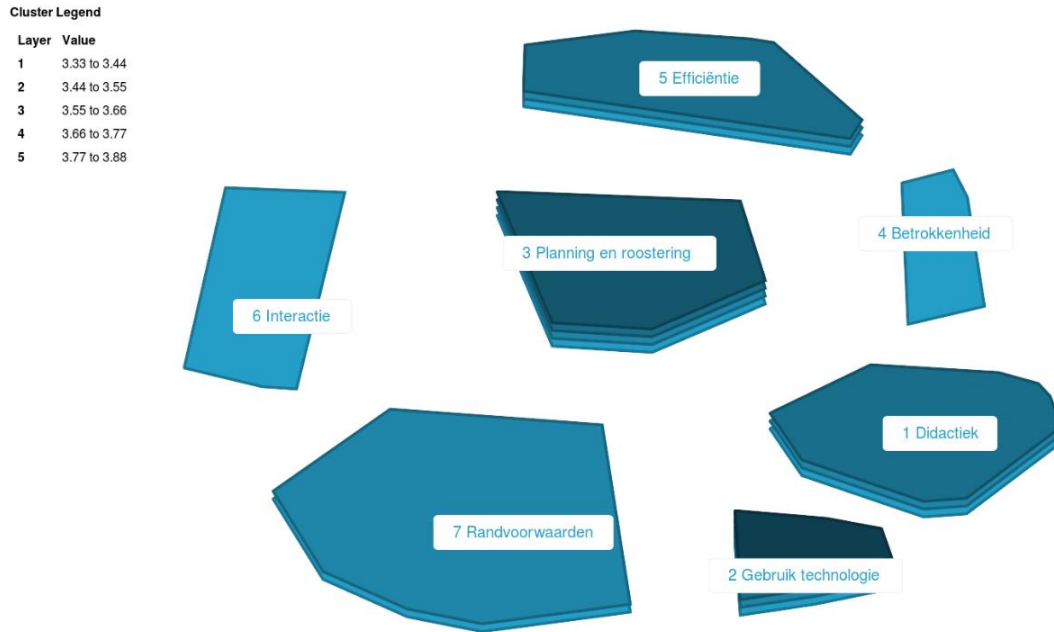
In Figuur 9 is de score van de diverse clusters op belangrijkheid te zien. Hierbij geeft één laag de laagste score en vijf lagen de hoogste score weer. Het gaat hierbij om relatieve verschillen tussen de clusters want ook bij één laag zijn de scores boven het gemiddeld van de vijfpuntschaal, te weten tussen 3.44 – 3.54. De clusters die het hoogste scores op belangrijkheid zijn: ‘planning en roostering’, ‘randvoorwaarden’ en ‘interactie’ alle met een score van vijf lagen (score van 3.86 – 3.96).

Figuur 9: cluster rating map belangrijkheid (R1)

4.5.2 Realiseerbaarheid (R2)

Figuur 10 geeft weer dat de respondenten de clusters ‘gebruik technologie’ (vijf lagen) en ‘planning en roostering’ (vier lagen) beoordelen als het meest eenvoudig te implementeren. Bij ‘didactiek’ en ‘efficiëntie’ (beide drie lagen) zijn de respondenten van mening dat deze relatief gezien lastiger is te realiseren en de clusters ‘randvoorwaarden’ (twee lagen), ‘interactie’ (één laag) en ‘betrokkenheid’ (één laag 1) schat men relatief gezien als veel moeilijker realiseerbaar.

Figuur 10: cluster rating map realiseerbaarheid (R2)

4.6 Relatie tussen de beide ratingvragen: belangrijkheid en realiseerbaarheid (laddergrafieken of pattern match)

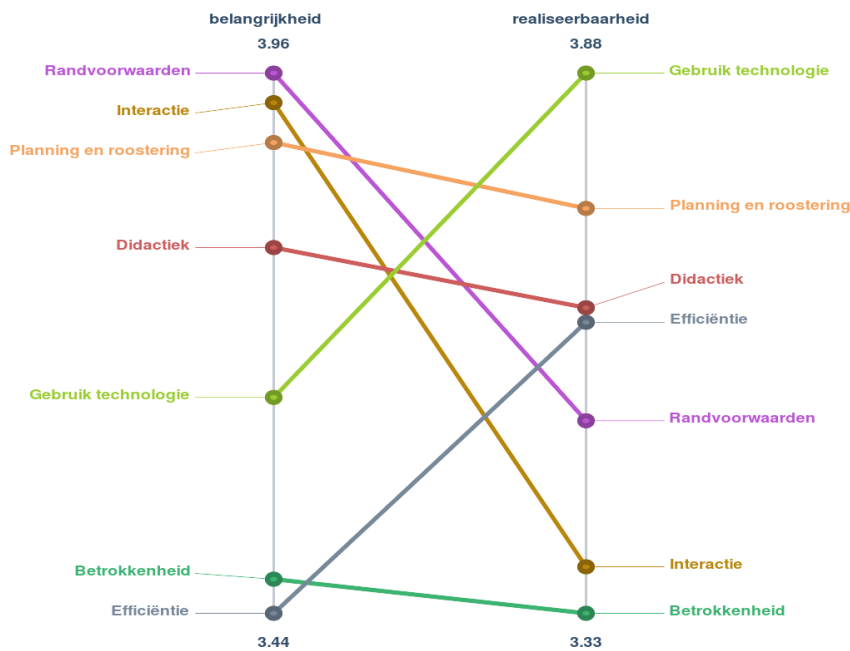
Om de relatie tussen beide ratingvragen uit te drukken kan men deze visualiseren door middel van een laddergrafiek (pattern match) wat betreft de clusters en een go zone plot wat betreft de losse statements.

De laddergrafieken worden eerst voor de totale groep respondenten gepresenteerd. Daarna worden grafieken gepresenteerd voor de twee respondentengroepen: de docenten en de studenten.

4.6.1 Laddergrafiek voor alle respondenten

De laddergrafiek beschrijft de relatie tussen de beide ratingvragen nl. belangrijkheid en realiseerbaarheid. Een maat voor de sterkte van dit verband tussen belangrijkheid en realiseerbaarheid is de Pearson correlatiecoëfficiënt (r). Deze kan een waarde tussen -1 en 1 aannemen waarbij een waarde van 1 betekent dat de scores op beide ratingvragen positief zijn en volledig identiek zijn.

De correlatie tussen belangrijkheid en realiseerbaarheid in deze studie (Figuur 11) geeft een Pearson r van - 0.01. Dit betekent dat er geen relatie bestaat tussen de indicatoren belangrijkheid en realiseerbaarheid.

Figuur 11: laddergrafiek van relatie tussen ratingvraag 1 en ratingvraag 2 (belangrijkheid en realiseerbaarheid).

Uit Figuur 11 blijkt dat de gemiddelde scores van alle clusters hoger is dan 3.00 op belangrijkheid én realiseerbaarheid. Omdat er een vijf-puntschaal is gebruikt voor de scoring op belangrijkheid en haalbaarheid (met 3.00 als gemiddelde van de schaal) kan worden aangenomen dat de gemiddelden van alle zeven clusters er op duidt dat er sprake is van enige tot substantiële mate van belangrijkheid (gemiddelde scores van de clusters lopen uiteen van 3.44 – 3.96) en van enige tot substantiële mate van haalbaarheid (gemiddelde scores lopen uiteen van 3.33 – 3.88). Bij *belangrijkheid* scoort ‘Randvoorwaarden’ het hoogst. Bij *realiseerbaarheid* ‘Gebruik technologie’. En wat de *combinatie* van beide betreft scoort ‘Planning en roostering’ het hoogst en ‘Betrokkenheid’ het laagst (zie Tabel 8).

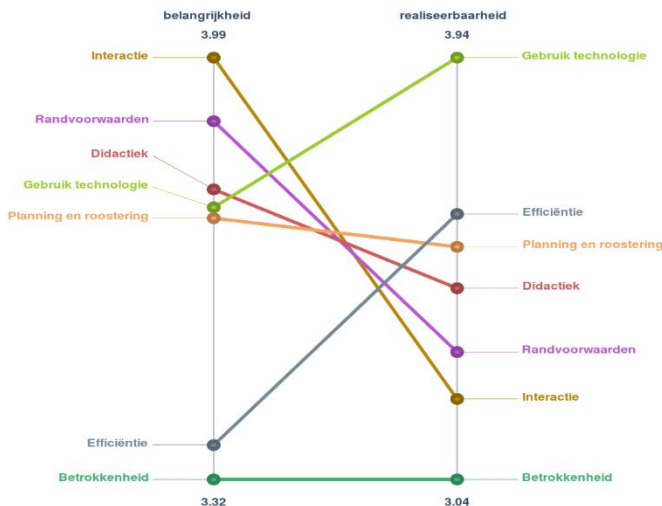
Tabel 8: gemiddelde scores belangrijkheid en realiseerbaarheid per cluster

Cluster	Gemiddelde score belangrijkheid	Gemiddelde score realiseerbaarheid
1 didactiek	3.79	3.64
2 gebruik technologie	3.65	3.88
3 planning en roostering	3.89	3.74
4 betrokkenheid	3.47	3.33
5 efficiëntie	3.44	3.63
6 interactie	3.93	3.38
7 randvoorwaarden	3.96	3.53

4.6.2 Laddergrafiek voor docenten

Zoals uit Figuur 12 blijkt is ook hier weer een zwakke relatie tussen belangrijkheid en realiseerbaarheid ($r=0,08$) maar de samenhang is een fractie sterker dan voor de samenhang van de totale respondentgroep. De gemiddelde scores van de clusters voor belangrijkheid variëren van 3.32 tot 3.99 en duiden dus op enige belangrijkheid of een substantiële mate van belangrijkheid.

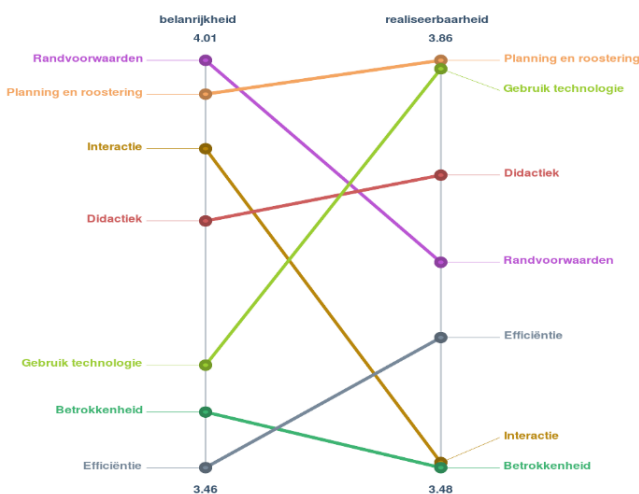
‘Interactie’ scoort van alle clusters het hoogst op belangrijkheid (gemiddelde score 3.99) en ‘gebruik technologie’ scoort het hoogst op realiseerbaarheid (gemiddelde score 3.94) De laatste, ‘gebruik van technologie’, scoort in de combinatie belangrijkheid/realiseerbaarheid het hoogst, dit verschilt met de uitkomst bij de gehele respondentgroep waar ‘planning en roostering’ het hoogste scoorde (zie Figuur 11). Bij beide vragen, belangrijkheid en realiseerbaarheid, scoort ‘betrokkenheid het laagst. Dit komt overeen met de scores voor de gehele respondentgroep zoals in Figuur 11 weergegeven.

Figuur 12: laddergrafiek belangrijkheid en realiseerbaarheid docenten

4.6.3 Laddergrafiek voor studenten

Bij studenten is er een sterkere relatie tussen de verschillende clusters op de vragen belangrijkheid en realiseerbaarheid (Figuur 13) namelijk $r=0,25$. Hier is de correlatiecoëfficiënt beduidend groter dan bij de groep docenten en bij de totale respondentgroep. Bij belangrijkheid lopen de gemiddelde scores van de clusters uiteen van 3.46 – 4.01 hetgeen duidt op enige mate van belangrijkheid tot een zeer substantiële mate van belangrijkheid. Bij realiseerbaarheid lopen de gemiddelde scores uiteen van 3.48 tot 3.86 en dat duidt op enige mate van realiseerbaarheid tot een substantiële mate van realiseerbaarheid.

Figuur 13: laddergrafiek realiseerbaarheid en realiseerbaarheid studenten

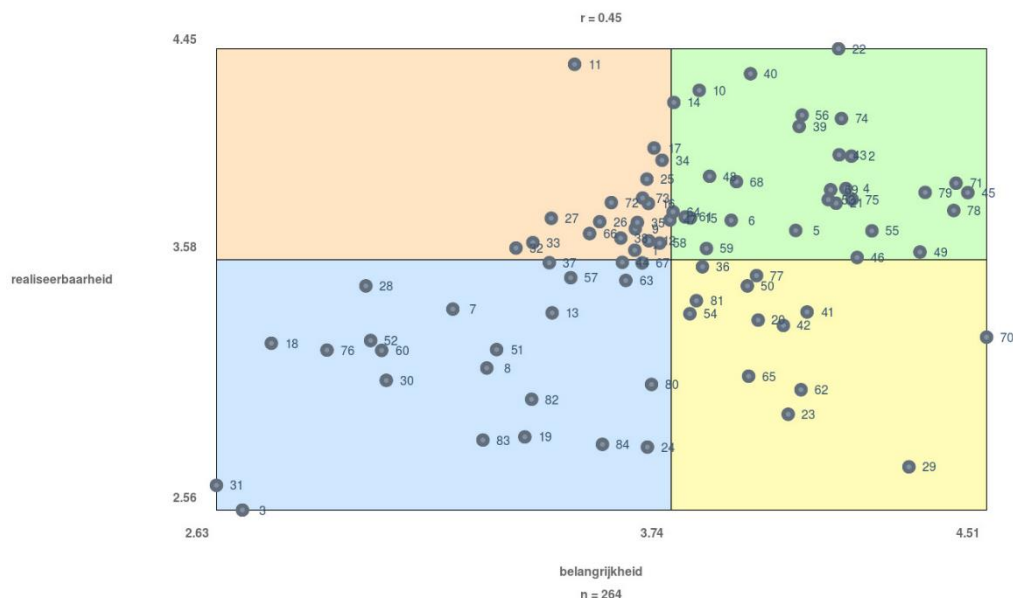
De studenten vinden het cluster ‘randvoorwaarden’ het belangrijkste (gemiddelde score 4.01) en ‘planning en roostering’ het best realiseerbaar (gemiddelde score 3.86). Het minst belangrijk, relatief gezien, vinden studenten ‘efficiëntie’ (gemiddelde score 3.46) en ‘betrokkenheid’ (gemiddelde score 3.48) achten zij het minst realiseerbaar. De hoogste score bij studenten op ‘randvoorwaarden’ voor wat betreft belangrijkheid komt overeen met die van de totale respondentgroep. Ter vergelijking, bij de gehele respondentgroep scoort bij belangrijkheid ‘randvoorwaarden’ het hoogst en bij realiseerbaarheid ‘gebruik technologie’.

De combinatie van belangrijkheid en realiseerbaarheid levert op dat ‘planning en roostering’ het hoogst scoort en ‘betrokkenheid’ het laagst. Dit is gelijk aan de uitkomsten van de gehele groep.

4.7 Prioritering bij het formuleren van beleid aan de hand van de relatie tussen belangrijkheid en realiseerbaarheid (Go-zone analyses)

Wanneer de resultaten van de Group Concept Mapping tot doel hebben input te leveren voor het maken van beleidskeuzes is een go-zone visualisatie zeer bruikbaar (Lectoraat TOL, 2017). De go-zone visualisatie (Figuur 14) laat per statement de relatie tussen de belangrijkheid en de realiseerbaarheid zien. Een go-zone plot wordt verdeeld in een viertal kwadranten en die indeling in kwadranten vindt plaats op basis van gemiddelde scores op de aspecten belangrijkheid (gemiddelde = 3.58) en realiseerbaarheid (gemiddelde = 3.74), waardoor zichtbaar wordt welke statements volgens de respondenten het meest belangrijk én het meest haalbaar worden gevonden: Deze zijn gesitueerd in het groene kwadrant van Figuur 14.

4.7.1 Go-zone plot totale respondentengroep

Figuur 14: go zone plot van de relatie tussen belangrijkheid en realiseerbaarheid voor de gehele populatie

In Figuur 14 zijn alleen de nummers weergegeven. De formulering van de bijbehorende statements is opgenomen in bijlage 3. Op deze plaats wordt volstaan met de formuleringen van de statements in het groene deel van Figuur 14. In het groene kwadrant zijn 29 statements gesitueerd die zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 9: Statements die de totale respondentgroep als het meest belangrijk én het meest realiseerbaar beschouwt.

Nr	
2	Het opnemen van instructies zodat studenten die kunnen terugspoelen en nogmaals bestuderen.
4	In de lessen voldoende tijd inruimen voor vragen aan en feedback van docenten.
5	Het, in kleine groepjes studenten, toepassen van de lesstof op een casus.
6	Online contact tussen afstudeerbegeleider, student en opdrachtgever.
10	Gebruik van de chatfunctie voor vragen aan de docent.
14	Meer gebruik maken van scherm delen in MS Teams.
15	Gebruik van subgroepen/break-out rooms zodat studenten online in kleine groepen aan de slag kunnen.
21	Digitaal beschikbaar stellen van korte instructies/uitleg (bijv kennisclips).
22	Delen van documenten op het scherm.
39	Duidelijke regels over aanwezigheidsplicht.
40	Duidelijke regels over camera aan/uit.
43	Afspraken over online communicatie tussen studenten en docent.
45	Duidelijkheid over wat wordt verwacht van student en docent.
46	Onderwijs in kleine groepen maakt studenten meer actief.
48	Individuele online gesprekken tussen docent en student.
49	Naast online onderwijs moeten studenten en docenten face to face bij elkaar komen om zich met de opleiding verbonden te blijven voelen.
53	Bij nieuwe ontwikkelingen moeten studenten en docenten sneller geïnformeerd worden.
55	Evaluatiepunten van studenten en docenten gebruiken om online onderwijs in de toekomst vorm te geven.
56	Hoorcolleges in Teams altijd opnemen zodat studenten het nogmaals kunnen bekijken.
59	Studenten ter voorbereiding op de bijeenkomst een opname van les/instructie laten bekijken, waardoor tijdens de daarop volgende bijeenkomst er meer ruimte is voor interactie.
61	Studenten en docenten goed informeren over hoe in Teams veiligheid en privacy te bewerkstelligen.
64	Opnemen van colleges zorgt er voor dat docenten zichzelf terug kunnen zien en daarop kunnen reflecteren.
68	Bijeenkomsten met studenten moeten in de agenda staan zodat je alleen nog maar hoeft te klikken om deel te nemen.
69	Duidelijk tijdsplan over wat wanneer besproken wordt zodat je optimaal voorbereid kunt zijn.
71	Een duidelijk rooster met ingeplande onderwijsactiviteiten zorgt voor structuur en je weet waar je aan toe bent.
74	Feedbacklessen en vragenuurtjes online zodat mensen met een lange reistijd niet onnodig hoeven te reizen voor bijvoorbeeld een vraag van 10 minuten.
75	Pauses tussen de online lessen plannen, die ook echt een pauze zijn in plaats van bedoeld te zijn om te werken aan een opdracht, etc.
78	Leren is een sociaal gebeuren en daarom moeten er geregeld contacten zijn tussen studenten.
79	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld contact zijn tussen studenten en docenten.

Naast statements die het meest belangrijk én het meest haalbaarheid worden gevonden, zijn er statements die wel belangrijk worden gevonden maar relatief beschouwd minder realiseerbaar worden geacht. Dit betreft een totaal van 13 statements en die zijn weergegeven in het gele kwadrant van Figuur 14. De formuleringen van deze statements zijn in Tabel 10 weergegeven.

Tabel 10: Statements die de totale respondentgroep als belangrijk én relatief gezien als minder realiseerbaar beschouwt.

Nr	
20	Meer lessen met kleine groepen studenten (tot max 15).
23	Flexibele docenten.
29	Thuis werken/studeren vergt een goede (ergonomisch verantwoorde) werkplek/studieplek.
36	Online onderwijs maakt het mogelijk om gastdocenten van over de hele wereld onderwijs te laten verzorgen.
41	Als studenten een voorbereidingsopdracht krijgen moeten ze die ook maken.
42	Docenten moeten vragen van studenten snel beantwoorden.

50	Online lessen werken prima als je dit afwisselt met face to face bijeenkomsten voor specifieke vragen.
54	Docenten en studenten moeten meer ondersteuning krijgen bij het werken in een online omgeving.
62	Docenten die als team nadenken en een visie hebben op online onderwijs.
65	Het opbouwen van een database met online onderwijsactiviteiten waardoor de kennis verankerd blijft binnen de onderwijsinstelling.
70	Als er zowel online als op de locatie les wordt gegeven moet hier in het rooster rekening mee worden gehouden in verband met de benodigde reistijd.
77	Tijdens de stage contact blijven houden met de collega's van de stageplek. Dit helpt om de band met hen tijdens het thuiswerken sterk te houden.
81	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier gebruik maken van de agenda in Teams en van het rooster.

Van de 13 statements die in Tabel 10 zijn weergegeven, zijn er twee waarvan de gemiddelde score op realiseerbaarheid relatief laag zijn (zie Bijlage 3). Dat betreft statement 29 (met een gemiddelde score van 2.73) en statement 23 (met een gemiddelde score van 2.95). De score van 3.00 geeft het gemiddelde van de schaal weer. De overige 11 statements in Tabel 9 hebben een gemiddelde score van boven 3.00, uiteenlopend van 3.05 (statement 62) tot en met 3.56 (statement 36). Dus ook al is er sprake van minder realiseerbaarheid dan nog blijkt voor de meeste statements in Tabel 10 dat er wel sprake is van enige mate van realiseerbaarheid. Er is een verschil qua realiseerbaarheid tussen het gele en het groene kwadrant in Figuur 14 maar het verschil is relatief.

De totale groep van statements in het groene en gele kwadrant (mits de gemiddelde score 3.00 of hoger bedraagt) is in bijlage 6 weergegeven, waarbij de statements zijn geordend in de zeven clusters die in Figuur 8 zijn gepresenteerd. Daarmee is een set van statements geïdentificeerd die voor de totale groep van respondenten als belangrijk en (in enige mate) realiseerbaar wordt geacht en daardoor voorrang verdienen in de doorontwikkeling van het online onderwijs.

4.7.2 Verschil tussen de verschillende respondentgroepen

Om na te gaan of docenten en studenten de diverse activiteiten gelijk beoordelen op haalbaarheid en realiseerbaarheid is ook deze analyse voor beide partijen apart uitgevoerd. Dit heeft uitgewezen dat er geen grote en wezenlijke verschillen zijn tussen de verschillende respondentgroepen.

In bijlage 4 en 5 zijn de activiteiten per kwadrant terug te vinden per respondentgroep (docenten en studenten). Hieruit blijkt dat de studenten en docenten op zes punten relatief van elkaar verschillen t.o.v. belangrijkheid en haalbaarheid. Dit betreft de volgende statements:

Tabel 11: verschil docenten en studenten op het gebied van belangrijkheid en haalbaarheid

Verschil studenten en docenten	
Docenten wel/studenten niet	
6	Online contact tussen afstudeerbegeleider, student en opdrachtgever.
14	Meer gebruik maken van scherm delen in MS Teams.
15	Gebruik van subgroepen/break-out rooms zodat studenten online in kleine groepen aan de slag kunnen.
61	Studenten en docenten goed informeren over hoe in Teams veiligheid en privacy te bewerkstelligen.
Studenten wel/docenten niet	
9	Ingesproken Powerpointpresentaties met daarin de lesstof van de hoorcolleges.
17	Online inleveren van opdrachten in Moodle.
34	Online onderwijs maakt dat je niet hoeft te reizen en dat is een groot voordeel.
58	Beschikbaarheid van opgenomen colleges vergroot de betrokkenheid van studenten voor het vak.
73	Door online onderwijsgroepen ben je minder reistijd kwijt en kun je meer tijd besteden aan studie-activiteiten.
81	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier gebruik maken van de agenda in Teams en van het rooster.

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1 Inleiding

Om zicht te krijgen op wat studenten en docenten van belang vinden om te behouden in het online onderwijs na beëindiging van de coronapandemie, heeft er een onderzoek plaatsgevonden onder alle studenten en docenten van Zuyd Hogeschool. Daarbij is gekozen voor de Group Concept Mapping methodiek. In dit onderzoek zijn studenten en docenten eerst uitgenodigd om voor de zomervakantie van 2020 hun ideeën te geven over wat zij van belang vinden om te behouden. In deze brainstormfase hebben 780 studenten en docenten geparticipeerd en dat leverde een totaal van 547 ideeën op.

Deze ideeën, in de vorm van statements, zijn bestudeerd en gecondenseerd tot een set van 84 statements die in de periode oktober – medio november wederom aan alle studenten en docenten is voorgelegd met het verzoek om de statements te scoren (rating) op belangrijkheid (278 respondenten) en realiseerbaarheid (196 respondenten). Verder zijn de 84 statements geclusterd op inhoudelijke samenhang (sorting) en de resultaten van deze exercitie van 57 collega's zijn geanalyseerd.

In de voorgaande hoofdstukken is op gedetailleerde wijze verslag gedaan van de opzet en uitvoering van het onderzoek (hoofdstuk 3) waarbij alle relevante onderzoeksbevindingen de revue passeerden (hoofdstuk 4). Op deze plaats worden de conclusies getrokken en de aanbevelingen geformuleerd.

5.2 Conclusies en aanbevelingen over de thema's en prioriteiten in de ontwikkeling van online onderwijs

Op basis van de sorting zijn de 84 statements geclusterd in een zevental clusters, te weten: 1) Didactiek, 2) Gebruik Technologie, 3) Planning en roostering, 4) Betrokkenheid, 5) Efficiëntie, 6) Interactie en 7) Randvoorwaarden. De clusters representeren zeven brede thema's die volgens de deelnemende docenten en studenten van belang zijn als het gaat om online onderwijs na de coronapandemie.

De scores op deze zeven thema's duiden er op dat alle thema's belangrijk worden gevonden én als realiseerbaar worden ingeschat. Dat geldt voor de totale groep respondenten (docenten én studenten) maar ook voor de docenten en studenten als groep afzonderlijk. Wel maken de analyses inzichtelijk dat docenten en studenten ten opzichte van elkaar een fractie verschillen qua gemiddelde scores op de zeven thema's inzake belangrijkheid en realiseerbaarheid.

De zeven thema's zijn behulpzaam om op hoofdlijnen te duiden wat van belang is in het online onderwijs van Zuyd Hogeschool. Tegelijkertijd zijn ze tamelijk breed qua inhoud en omvatten soms meerdere subthema's. Om beter zicht te krijgen op wat beslist prioriteit verdient in de verdere ontwikkeling van het online onderwijs is een analyse uitgevoerd op de 84 statements om vast te stellen welke statements het meest belangrijk én realiseerbaar worden geacht. Deze analyse (zie Bijlage 6) resulteerde in een lijst van 39 statements die hoog scores op belangrijkheid én realiseerbaarheid (28 statements) of hoog scores op belangrijkheid maar waarvan de realiseerbaarheid ietwat minder positief (maar niet negatief) wordt ingeschat (11 statements).

Hieronder volgt een korte typering van de zeven thema's waarbij per thema op basis van de 39 statements de prioriteiten binnen deze thema's in de vorm van bondige adviezen zijn weergegeven.

Randvoorwaarden scoort als thema het hoogst op belangrijkheid en scoort wat lager op realiseerbaarheid wat er op duidt dat de implementatie ervan een fractie minder positief wordt ingeschat. Het thema omvat 18 van de 84 statements en de statements verwijzen hoofdzakelijk naar aspecten die te maken hebben met duidelijkheid, ondersteuning en uniformiteit.

1. Creëer duidelijkheid en uniformiteit inzake de uitvoering van het online onderwijs, zoals de verwachtingen over de gewenste voorbereiding op de onderwijsactiviteit, aanwezigheidsplicht, cameragebruik, vastleggen van onderwijsactiviteiten in de agenda van studenten, beantwoording van vragen en de online communicatie tijdens onderwijsactiviteiten.
2. Zorg dat studenten en docenten ervaren dat ze snel en goed geïnformeerd worden over nieuwe ontwikkelingen, updates en relevante regelingen/wetgeving (privacy).
3. Studenten en docenten moeten daadwerkelijk voldoende mogelijkheden ervaren om advies en ondersteuning te krijgen bij het werken en leren in een online omgeving.
4. Evalueer onder studenten en docenten en benut deze kennis daadwerkelijk voor de verdere ontwikkeling van het online onderwijs, onder andere door deze vast te leggen en te delen.

Interactie scoort als thema iets lager dan het thema Randvoorwaarden op belangrijkheid. Ook hier is zichtbaar dat de realiseerbaarheid, relatief gezien, wat minder wordt ingeschat dan de belangrijkheid ervan. Het thema Interactie omvat 10 van de 84 statements die voornamelijk verwijzen naar de noodzaak tot frequent contact.

1. Onderwijs vraagt om frequent (online) contact tussen docenten en studenten en tussen studenten onderling. Contact verwijst naar de behoefte aan tweerichtingsverkeer in de communicatie gedurende onderwijsactiviteiten. Geef dat expliciet vorm.
2. Uitsluitend online contact is onvoldoende en ongewenst, er blijft altijd behoefte aan face-to-face contact. Maak van beide contactvormen gebruik en benut de sterkte van beide vormen.
3. Benut de online technologie om meer (kortdurende) online contactmomenten te realiseren met studenten (en hun opdrachtgevers/werkplekbegeleiders) gedurende afstudeerprojecten en stages.

Planning en roostering is het thema dat qua belangrijkheid een derde plaats inneemt en iets hoger scoort op belangrijkheid dan op realiseerbaarheid. Het thema Planning en roostering omvat zes statements die alle min of meer verwijzen naar consequenties van online onderwijs voor de planning en organisatie en de roostering van (individuele) online onderwijsactiviteiten.

1. Zorg voor een balans tussen reistijd en onderwijstijd. Voorkom onnodig veel reistijd voor het bijwonen van kortdurende onderwijsactiviteiten op locatie. Organiseer deze online.
2. Als het rooster bestaat uit een combinatie van onderwijsactiviteiten online en op locatie dan moet er rekening worden gehouden met reistijd van huis naar hogeschool en vice versa.
3. Zorg dat onderwijsactiviteiten in de agenda's van studenten komen te staan zodat de link naar de online activiteit voor hen eenvoudig vindbaar is.
4. Zorg voor voldoende pauzes die voor studenten ook echt pauze zijn, in plaats van een impliciet moment om aan een opdracht te werken. Voor het werken aan opdrachten moeten expliciet momenten worden ingepland.

Didactiek is het vierde thema qua belangrijkheid. De realiseerbaarheid wordt een fractie lager ingeschat dan de belangrijkheid ervan. Het thema didactiek omvat 18 statements die verwijzen naar aspecten zoals het bevorderen van actief leren en het digitaal beschikbaar stellen van hoorcolleges.

1. Neem onderwijsactiviteiten (hoorcolleges, instructies) op zodat studenten maar ook docenten deze terug kunnen kijken op het moment dat het voor hen opportuun is.
2. Maak korte instructies/kennisclips digitaal beschikbaar en geef daar opdrachten bij om de inhoud te verwerken en/of toe te passen.
3. Creëer in de online onderwijsactiviteiten mogelijkheden om studenten in kleine groepen (aan opdrachten) te laten werken.

4. Benut online onderwijsactiviteiten niet alleen voor het presenteren van lesstof maar creëer expliciet ruimte voor studenten voor het stellen van vragen en voor docenten voor het geven van feedback.

Gebruik technologie is qua belangrijkheid het vijfde thema. De realiseerbaarheid wordt hoog ingeschat. Van alle zeven thema's scoort Gebruik technologie het hoogst op realiseerbaarheid. Het thema Gebruik technologie omvat een achttal statements over het gebruik van Teams als communicatie-omgeving en Moodle als digitale leeromgeving.

1. Het delen van het scherm is behulpzaam niet alleen om samen documenten te bekijken maar om daar ook samen aan te kunnen werken.
2. Maak gebruik van de functies in Teams, zoals de chatfunctie voor het stellen van vragen.

Het zesde thema qua belangrijkheid is **Betrokkenheid**. De scores op belangrijkheid en realiseerbaarheid zijn tamelijk vergelijkbaar. In totaal bevat dit thema een zevental statements die verwijzen naar aspecten van online onderwijs die de betrokkenheid van studenten in positieve zin bevorderen, zoals de beschikbaarheid van opgenomen hoorcolleges, meer actieve houding van studenten door middel van (kleinschalige) online onderwijsactiviteiten.

1. Kleinschalige online onderwijsactiviteiten zijn belangrijk om de betrokkenheid van studenten te vergroten.
2. Online onderwijs staat de betrokkenheid van studenten niet in de weg. Het gaat om weldoordachte onderwijsactiviteiten in een combinatie van online en face-to-face onderwijs.

Het laatste thema is **Efficiëntie**, waarbij de belangrijkheid een fractie lager wordt ingeschat dan de realiseerbaarheid ervan. De statements in dit thema verwijzen naar de voordelen van online onderwijs: Besparingen in reistijd, de mogelijkheden voor plaats- en tijdsafhankelijk onderwijs en het eenvoudiger samenwerken met (buitenlandse) studenten en docenten, bijvoorbeeld in stages, projecten of door gastdocentschappen.

1. Online onderwijs overbruggt geografische afstanden en daardoor wordt het eenvoudiger om samen te werken. Zo kunnen experts vanuit de gehele wereld, bijvoorbeeld als gastdocent, gemakkelijker een bijdrage aan het onderwijs leveren.

De ordening van de statements in thema's is behulpzaam om het overzicht te behouden van wat relevant is qua belangrijkheid en realiseerbaarheid. Dit zijn de thema's die er toe doen als het gaat om de volgende stap in de ontwikkeling van de online onderwijscomponent in blended onderwijs binnen Zuyd Hogeschool. Wat binnen de thema's voorrang verdient, is in de vorm van adviezen per thema weergegeven.

5.3 Conclusies en aanbevelingen over de samenhang tussen de thema's

De zeven thema's verwijzen naar andersoortige vraagstukken. Zo verwijzen de thema's Randvoorwaarden en Planning en roostering naar aspecten die relevant zijn voor het creëren van een werkbaar context waarbinnen online onderwijs gerealiseerd kan worden. De thema's Didactiek, Interactie en Betrokkenheid gaan over onderwijskundige aspecten in de opzet en uitvoering van online onderwijsactiviteiten om aantrekkelijk en effectief onderwijs te realiseren. Het thema Efficiëntie verwijst naar praktische voordelen. Tot slot verwijst het thema Gebruik technologie naar de voorwaardelijke aspecten dat een optimaal gebruik van de functies in de leeromgeving (Moodle) en in de communicatie-omgeving (Teams) van belang is om zowel de onderwijskundige als ook de praktische voordelen ten volle te kunnen benutten.

Daarmee drukken de thema's ook uit dat het ontwikkelen van online onderwijs vraagt om een integrale benadering. Het gaat niet alleen om didactische vraagstukken, het moet ook passend gemaakt worden in onderwijsprogramma's en vanzelfsprekend is de aanwezigheid van voldoende ondersteuning en goed werkende technologie voorwaardelijk om het onderwijs te kunnen ontwikkelen en uitvoeren.

Zo impliceren de zeven thema's, meer nog dan het onderwijs dat face to face op de Zuyd-locaties wordt verzorgd, dat de verdere ontwikkeling van online onderwijs een beroep doet op de samenwerking van uiteenlopende actoren binnen de hogeschool. In het geval van online onderwijs komen een aantal actoren nadrukkelijker in beeld, zoals bijvoorbeeld de DLO-coaches binnen de academies, de adviseurs blended learning van de Dienst O&O die behulpzaam zijn in het onderwijskundig ontwerp, de ICT&O-specialisten die adviseren over en ondersteunen bij het gebruik van Moodle en Teams en andere specifieke onderwijsapplicaties, de (multi)media-specialisten van Video@zuyd die onder meer behulpzaam zijn bij het opnemen van hoorcolleges en het maken van kennisclips. Kortom, het vergt een intensieve samenwerking van veel actoren die goed op elkaar ingespeeld moeten zijn om op effectieve en efficiënte wijze het online onderwijs te realiseren. Deze actoren moeten niet autonoom en separaat werken maar in onderlinge afstemming om verkokering te voorkomen en docenten en studenten te laten ervaren dat zij daadwerkelijk ondersteund en geholpen worden met de vragen en behoeften die zij articuleren. Daarmee duiden de thema's dus op de noodzaak van het goed organiseren van de adviserende en ondersteunende werkzaamheden om succesvol de volgende stap te zetten in de ontwikkeling van online onderwijs.

5.4 Conclusies en aanbevelingen ten aanzien van de bevindingen van het onderzoek

De data waarover wordt gerapporteerd zijn verzameld in de periode juni tot en met november 2020. In de fase voor de zomervakantie zijn de statements verzameld en in de periode erna zijn ze gescoord op belangrijkheid en realiseerbaarheid. Dat wil zeggen dat de data zijn verzameld in een periode waarin docenten vooral bezig waren met het omzetten van hun fysieke onderwijsactiviteiten naar online onderwijsactiviteiten. De context waarin de data voor deze studie zijn verzameld, is een context die in de innovatieliteratuur als substitutie wordt aangemerkt. Daarbij is het medium (van klas naar Teams) veranderd maar de inhoud en didactiek van het onderwijs is niet wezenlijk anders geworden. Dat is verklaarbaar door de snelheid waarmee deze verandering zich noodgedwongen moest voltrekken.

De statements die door docenten en studenten zijn geformuleerd, zijn tot stand gekomen in een context van substitutie. Ze zijn ingekleurd door de ervaringen die docenten en studenten met online onderwijs hebben opgedaan. En dat kan verklaren dat een flink aantal statements verwijzen naar praktische aandachtspunten en praktische voordelen die zich momenteel voordoen, maar daarmee is mogelijk niet het geheel aan punten en voordelen in kaart gebracht. Dat pleit ervoor om ook in de toekomst onderzoek te blijven doen waarbij studenten en docenten worden uitgenodigd om op basis van hun ervaringen de voordelen en aandachtspunten te articuleren. De onderzoeksmethodiek die in dit onderzoek is gehanteerd, Group Concept Mapping, is daarbij zeer behulpzaam omdat de participanten dan zelf de waargenomen voordelen en aandachtspunten formuleren en deze vervolgens wegen op belangrijke criteria (in onderhavig onderzoek waren dat belangrijkheid en realiseerbaarheid).

Studenten en docenten hebben op basis van hun ervaringen aspecten benoemd die de moeite waard zijn om te behouden en verder door te ontwikkelen na het beëindigen van de coronapandemie. Niet met als doel volledig online onderwijs, maar met het doel het realiseren van een effectieve en efficiënte blend van online en face-to-face onderwijs. Hoe die blend er concreet uit gaat zien, is niet

op voorhand voor alle opleidingen te schetsen maar per opleiding is het vraagstuk actueel hoe de voordelen van online onderwijs zijn te benutten.

Literatuur

Alammary, A., Sheard, J., & Carbone, A. (2014). Blended learning in higher education: Three different design approaches. *Australasian Journal of Educational Technology*, 30(4).

<https://doi.org/10.14742/ajet.693>

Biesta, G. (2014). *Wat is goed Onderwijs?* Opgehaald van: <https://nivoz.nl/nl/nro/wat-is-goed-onderwijs-over-kwalificatie-socialisatie-en-subjectivering>

Brink, M. Van den Broek, A. & Ramakers, C. (2021). *Ervaringen van studenten met onderwijs en toetsen op afstand tijdens corona*. ISO. Researchned. Opgehaald van: <http://www.iso.nl/wp-content/uploads/2021/02/ResearchNed-%E2%80%93Ervaringen-van-studenten-met-onderwijs-en-toetsen-op-afstand-tijdens-corona.pdf>

Kane, M, & Rosas, S. (2018). *Conversations About Group Concept Mapping : Applications, Examples, and Enhancements*. Thousand Oaks, United States: SAGE-Publications-Inc

Kennisnet (2020). *Infographic Flipping the Classroom*. Opgehaald van:

https://www.kennisnet.nl/app/uploads/kennisnet/leren_ict/flipping_the_classroom/bijlagen/Infographic_Flipping_the_Classroom.pdf

Last, B. (2020). *Hoger onderwijs in de 1,5 m samenleving. Didactische scenario's voor 1 september*. Opgehaald van: <https://www.linkedin.com/pulse/hoger-onderwijs-de-15m-samenleving-didactische-scenarios-barend-last/>

Lectoraat Technologie Ondersteund Leren (2017). *Succesfactoren voor de implementatie van Blended Learning binnen Zuyd Hogeschool*. Heerlen: Zuyd Hogeschool.

Open Universiteit (2020). Digitale Didactiek. Opgehaald van: https://youlearn.ou.nl/web/hulp-bij-online-onderwijs/digitale-didactiek/-/pagestructurenavigator/165186843?_nl_ou_dlwo_pagestructure_viewer_portlet_WAR_nloudlwopa_gestructureportlet_facesViewIdRender=%2Fhtml%2Fviewer%2FcourseNavigator.xhtml

NRO (2020). <https://www.nro.nl/wp-content/uploads/2020/06/PDF-voor-website-Kennisrotonde-antwoord-VRAAG-923-1.pdf>

Rubens, W. (2016). *Elf modellen voor blended learning*. Opgehaald van: <https://www.te-learning.nl/blog/elf-modellen-voor-blended-learning/>

Schildkamp, K., Wopereis, I., Kat-De Jong, M., Peet, A. and Hoetjes, I. (2020), "Building blocks of instructor professional development for innovative ICT use during a pandemic", *Journal of Professional Capital and Community*, Vol. 5 No. 3/4, pp. 281-293. <https://doi.org/10.1108/JPC-06-2020-0034>

Sluijsmans, D., Surma, T., Camp, G., Vanhoyweghen, K., Muijs, D., & Kirschne, P. (2020). Toolgericht of doelgericht? Drie wijze didactische lessen voor afstandsonderwijs. *Science Guide*. Opgehaald van: <https://www.scienceguide.nl/2020/03/toolgericht-of-doelgericht/>

Stoyanov, S., Spoelstra, H., Bennett, D., Sweeney, C., Van Huffel, S., Shorten, G., O'Flynn, S., Cantillon-Murphy, P., O'Tuathaigh, C., & Burgoyne, L. (2014). Use of a group concept mapping approach to define learning outcomes for an interdisciplinary module in medicine. *Perspectives on medical education*, 3(3), 245–253. <https://doi.org/10.1007/s40037-013-0095-7>

SURF (2015). *Begrippenkader Online onderwijs*. Opgehaald van: <https://www.surf.nl/files/2019-02/begrippenkader-online-onderwijs-15052015-def.pdf>

SURF (2020). *Blended onderwijs organiseren*. Opgehaald van: <https://www.surf.nl/blended-onderwijs-organiseren?dst=n3764>

Van der Klink, M. & Brand-Gruwel (2021) . *Blended learning: Het ontwerpen van een optimale blend* , essay geschreven ter gelegenheid van het *NRO Symposium Hoger Onderwijs: Nieuwe richtingen na de pandemie?* dat op 15 januari 2021 heeft plaatsgevonden. Heerlen: Zuyd Hogeschool.

Van Limbeek, E. (2018). *Adviesrapport Blended Learning; docentprofessionalisering en ondersteuning bij de implementatie van blended learning*. Heerlen: Zuyd Hogeschool

Van Limbeek, E., Van Hooijdonk, J. (red.) e.a. (2020) *Actief leren met Moodle*. Opgehaald van: https://digitaledidactiek.zuyd.nl/wp-content/uploads/2020/08/ActiefLerenMoodle_WL-1.pdf

Zitter, I. (2020). *Onderwijs op afstand (1): "ik kan mijn scherm uitzetten en verdwijnen"* opgehaald van: <https://www.huontwikkelt.nl/onderwijs-op-afstand-1-ik-kan-mijn-scherm-uitzetten-en-verdwijnen/>

Bijlagen

Bijlage 1: Achtergrondvragen participanten

# - Title	Answer Options listed
1 - Kruis aan wat op jou van toepassing is	Student
	Docent
	Geen docent of student
	Overig
2 - Kruis aan wat op jou van toepassing is	Vrouw
	Man
3 - Waar studeer je/waar ben je werkzaam binnen Zuyd?	Gezondheidszorg en Welzijn
	(International) Business, Recht en Communicatie
	ICT, Techniek en Gebouwde Omgeving
	PABO of andere onderwijsopleiding
	Hotel en Facility Management
	Beeldende Kunsten, Podiumkunsten
	Studeer/werk in meerdere vakgebieden
	Werk bij Zuyd maar niet bij een opleiding (ga door naar de laatste vraag)
	Overig
4 - In welk type opleiding studeer je/werk je	Associate Degree
	Bachelor
	Master
	Studeer/werk in meerdere typen opleidingen
5 - In de coronaperiode (dus vanaf maart) heb ik voornamelijk onderwijs gevolgd/onderwijs verzorgd in	Jaar 1 van de opleiding
	Jaar 2 van de opleiding
	Jaar 3 van de opleiding
	Jaar 4 van de opleiding
	In meerdere jaren van de opleiding
	Overig
6 - Wil je nog iets aan de onderzoekers meedelen? Gebruik het tekstvak hieronder	Option 1

Bijlage 2: Statements and Cluster Report

Scenario info: 57 Participants 0 PQ Filters 0 Sim. 0.2701 Stress 10 Iterations

Cluster solution	STATEMENTS	BRIDGING
1	Didactiek	0.09
1	Lessen met een korte instructie, dan studenten zelf aan de slag met daarna de mogelijkheid om vragen te stellen en feedback te krijgen.	0.02
2	Het opnemen van instructies zodat studenten die kunnen terugspoelen en nogmaals bestuderen.	0.09
3	Korte lessen (maximaal een half uur).	0.08
4	In de lessen voldoende tijd inruimen voor vragen aan en feedback van docenten.	0.03
5	Het, in kleine groepjes studenten, toepassen van de lesstof op een casus.	0.13
8	Online assessments.	0.14
9	Ingesproken Powerpointpresentaties met daarin de lesstof van de hoorcolleges.	0.15
15	Gebruik van subgroepen/break-out rooms zodat studenten online in kleine groepen aan de slag kunnen.	0.09
16	Gebruik van quizen om vast te stellen of je de stof begrijpt.	0
17	Online inleveren van opdrachten in Moodle.	0.14
19	Minder hoorcolleges en meer workshops.	0.19
20	Meer lessen met kleine groepen studenten (tot max 15).	0.06
21	Digitaal beschikbaar stellen van korte instructies/uitleg (bijv kennisclips).	0.12
47	Tijdens lessen uiteen gaan in kleine groepen (via breakout rooms) waar studenten aan opdrachten werken.	0.06
56	Hoorcolleges in Teams altijd opnemen zodat studenten het nogmaals kunnen bekijken.	0.06
59	Studenten ter voorbereiding op de bijeenkomst een opname van les/instructie laten bekijken, waardoor tijdens de daarop volgende bijeenkomst er meer ruimte is voor interactie.	0.08
69	Duidelijk tijdsplan over wat wanneer besproken wordt zodat je optimaal voorbereid kunt zijn.	0.08
75	Pauzes tussen de online lessen plannen, die ook echt een pauze zijn in plaats van bedoeld te zijn om te werken aan een opdracht, etc.	0.02

Cluster Statistics	
Average	0.085
Median	0.08
Variance	0.003
Standard deviation	0.051

Minimum	0
Maximum	0.194
Count	18

Cluster solution	STATEMENTS	BRIDGING
2	Gebruik technologie	0.18
10	Gebruik van de chatfunctie voor vragen aan de docent.	0.09
11	Gebruik van digitaal hand opsteken voor vragen aan de docent.	0.12
12	Meer gebruik maken van de mogelijkheden van MS Teams.	0.25
13	Meer gebruik maken van de mogelijkheden van Moodle.	0.26
14	Meer gebruik maken van scherm delen in MS Teams.	0.18
18	Gebruik van discussieforum in Moodle.	0.25
22	Delen van documenten op het scherm.	0.17
41	Als studenten een voorbereidingsopdracht krijgen moeten ze die ook maken.	0.17

Cluster Statistics	
Average	0.184
Median	0.175
Variance	0.003
Standard deviation	0.059
Minimum	0.085
Maximum	0.256
Count	8

Cluster solution	STATEMENTS	BRIDGING
3	Planning en roostering	0.26
7	Online SLB.	0.19
48	Individuele online gesprekken tussen docent en student.	0.49
64	Opnemen van colleges zorgt er voor dat docenten zichzelf terug kunnen zien en daarop kunnen reflecteren.	0.37
68	Bijeenkomsten met studenten moeten in de agenda staan zodat je alleen nog maar hoeft te klikken om deel te nemen.	0.12
70	Als er zowel online als op de locatie les wordt gegeven moet hier in het rooster rekening mee worden gehouden in verband met de benodigde reistijd.	0.2
74	Feedbacklessen en vragenuurtjes online zodat mensen met een lange reistijd niet onnodig hoeven te reizen voor bijvoorbeeld een vraag van 10 minuten.	0.19

Cluster Statistics	
Average	0.26
Median	0.194

Variance	0.017
Standard deviation	0.129
Minimum	0.116
Maximum	0.492
Count	6

Cluster solution	STATEMENTS	BRIDGING
4 Betrokkenheid		0.25
	31 Studenten durven meer te zeggen en te vragen in een online onderwijssituatie dan in het leslokaal.	0.29
	46 Onderwijs in kleine groepen maakt studenten meer actief.	0.23
	50 Online lessen werken prima als je dit afwisselt met face to face bijeenkomsten voor specifieke vragen.	0.23
	51 Meer online lessen. De projecten en hoorcolleges voortaan online, werkcolleges en trainingen op locatie.	0.18
	57 Door een hoorcollege één keer goed op te nemen kan het vervolgens meerdere jaren worden hergebruikt.	0.3
	58 Beschikbaarheid van opgenomen colleges vergroot de betrokkenheid van studenten voor het vak.	0.25
	60 Studenten kunnen zich beter concentreren door het volgen van opgenomen hoorcolleges en andere presentaties dan dat ze dat in een lokaal of grote zaal deze live moeten volgen.	0.3

Cluster Statistics	
Average	0.254
Median	0.25
Variance	0.002
Standard deviation	0.044
Minimum	0.177
Maximum	0.304
Count	7

Cluster solution	STATEMENTS	BRIDGING
5 Efficiëntie		0.2
	25 Online vergaderingen omdat die korter duren en reistijd besparen.	0.16
	26 Studenten zijn online gemakkelijker bereikbaar, dit geldt zeker voor buitenlandse- en deeltijdstudenten.	0.21
	27 Door online onderwijs zit je niet vast aan een plaats of tijdstip om het te volgen.	0.1
	28 Online onderwijs zorgt voor efficiënter gebruik van lokalen.	0.07

30	Thuis werken/studeren is productiever.	0.13
32	Het maken van individuele afspraken met docenten is online eenvoudiger.	0.31
33	In het online onderwijs heb je minder last van tussenuren.	0.06
34	Online onderwijs maakt dat je niet hoeft te reizen en dat is een groot voordeel.	0.08
35	Online onderwijs maakt het gemakkelijker gastdocenten onderwijs te laten verzorgen.	0.15
36	Online onderwijs maakt het mogelijk om gastdocenten van over de hele wereld onderwijs te laten verzorgen.	0.14
37	Samenwerken met buitenlandse studenten en docenten wordt door online onderwijs eenvoudiger.	0.23
38	Oprachtgevers (van projecten) kunnen door online onderwijs gemakkelijker aanhaken bij besprekingen.	0.29
52	Intakegesprekken voor stages en stagebezoeken gaan prima online.	0.61
66	Het roosteren van online bijeenkomsten is makkelijker voor zowel docent en student.	0.17
72	Vergaderen via Teams maakt het gemakkelijker om alle collega-docenten deel te laten nemen.	0.48
73	Door online onderwijsgroepen ben je minder reistijd kwijt en kun je meer tijd besteden aan studie-activiteiten.	0.03
76	Online groepswerk is voor studenten gemakkelijker in te delen dan groepswerk op locatie.	0.16

Cluster Statistics	
Average	0.199
Median	0.161
Variance	0.022
Standard deviation	0.147
Minimum	0.034
Maximum	0.606
Count	17

Cluster solution	STATEMENTS	BRIDGING
6 Interactie		0.71
	6 Online contact tussen afstudeerbegeleider, student en opdrachtgever.	0.75
	23 Flexibele docenten.	0.8
	24 Flexibele docententeams.	0.63
	49 Naast online onderwijs moeten studenten en docenten face to face bij elkaar komen om zich met de opleiding verbonden te blijven voelen.	0.63
	67 Wekelijks contact tussen begeleiders/coaches en	0.48

	studenten via Teams.	
77	Tijdens de stage contact blijven houden met de collega's van de stageplek. Dit helpt om de band met hen tijdens het thuiswerken sterk te houden.	0.98
78	Leren is een sociaal gebeuren en daarom moeten er geregeld contacten zijn tussen studenten.	0.65
79	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld contact zijn tussen studenten en docenten.	0.71
80	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld, bijvoorbeeld twee keer per week, contact zijn tussen alle docenten van een team, inclusief de teamleider.	0.49
83	Zuyd-breed delen en reviewen van toetsvragen.	1

Cluster Statistics	
Average	0.709
Median	0.678
Variance	0.029
Standard deviation	0.169
Minimum	0.477
Maximum	1
Count	10

Cluster solution	STATEMENTS	BRIDGING
7	Randvoorwaarden	0.36
29	Thuis werken/studeren vergt een goede (ergonomisch verantwoorde) werkplek/studieplek.	0.4
39	Duidelijke regels over aanwezigheidsplicht.	0.33
40	Duidelijke regels over camera aan/uit.	0.25
42	Docenten moeten vragen van studenten snel beantwoorden.	0.37
43	Afspraken over online communicatie tussen studenten en docent.	0.31
44	Niet alleen de mail gebruiken voor online communicatie tussen studenten en docent.	0.26
45	Duidelijkheid over wat wordt verwacht van student en docent.	0.24
53	Bij nieuwe ontwikkelingen moeten studenten en docenten sneller geïnformeerd worden.	0.42
54	Docenten en studenten moeten meer ondersteuning krijgen bij het werken in een online omgeving.	0.47
55	Evaluatiepunten van studenten en docenten gebruiken om online onderwijs in de toekomst vorm te geven.	0.33
61	Studenten en docenten goed informeren over hoe in Teams veiligheid en privacy te	0.39

	bewerkstelligen.	
62	Docenten die als team nadenken en een visie hebben op online onderwijs.	0.58
63	Een online (moodle) omgeving voor docenten waarin ze ervaringen en tips delen omtrent online leren en het actief betrekken van studenten.	0.89
65	Het opbouwen van een database met online onderwijsactiviteiten waardoor de kennis verankerd blijft binnen de onderwijsinstelling.	0.2
71	Een duidelijk rooster met ingeplande onderwijsactiviteiten zorgt voor structuur en je weet waar je aan toe bent.	0.1
81	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier gebruik maken van de agenda in Teams en van het rooster.	0.27
82	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier omgaan met vragen van studenten die zij via de e-mail stellen.	0.44
84	Eén systeem voor alle opleidingen voor het online onderwijs binnen Zuyd.	0.19

Cluster Statistics

Average	0.358
Median	0.33
Variance	0.029
Standard deviation	0.171
Minimum	0.102
Maximum	0.892
Count	18

Bijlage 3: Go-zone Summary report (all)

		belangrijkheidScale [2.6260]-[4.5134] Median = 2.2567 n = 264	realiseerbaarheidScale [2.5556]-[4.4530] Median = 2.2265 n = 181
Full Map Go-Zone			
R=0.45064370398062			
#	Statements	Average Rating	Average Rating
3	Korte lessen (maximaal een half uur).	2.6897	2.5556
7	Online SLB.	3.2054	3.3820
8	Online assessments.	3.2885	3.1397
13	Meer gebruik maken van de mogelijkheden van Moodle.	3.4487	3.3667
18	Gebruik van discussieforum in Moodle.	2.7606	3.2416
19	Minder hoorcolleges en meer workshops.	3.3817	2.8564
24	Flexibele docententeams.	3.6822	2.8146
28	Online onderwijs zorgt voor efficiënter gebruik van lokalen.	2.9922	3.4775
30	Thuis werken/studeren is productiever.	3.0423	3.0889
31	Studenten durven meer te zeggen en te vragen in een online onderwijs situatie dan in het leslokaal.	2.6260	2.6573
37	Samenwerken met buitenlandse studenten en docenten wordt door online onderwijs eenvoudiger.	3.4419	3.5730
44	Niet alleen de mail gebruiken voor online communicatie tussen studenten en docent.	3.6207	3.5746
51	Meer online lessen. De projecten en hoorcolleges voortaan online, werkcolleges en trainingen op locatie.	3.3127	3.2155
52	Intakegesprekken voor stages en stagebezoeken gaan prima online.	3.0039	3.2528
57	Door een hoorcollege één keer goed op te nemen kan het vervolgens meerdere jaren worden hergebruikt.	3.4943	3.5111
60	Studenten kunnen zich beter concentreren door het volgen van opgenomen hoorcolleges en andere presentaties dan dat ze dat in een lokaal of grote zaal deze live moeten volgen.	3.0310	3.2123
63	Een online (moodle) omgeving voor docenten waarin ze ervaringen en tips delen omtrent online leren en het actief betrekken van studenten.	3.6293	3.5000
67	Wekelijks contact tussen begeleiders/coaches en studenten via Teams.	3.6692	3.5722
76	Online groepswork is voor studenten gemakkelijker in te delen dan groepswork op locatie.	2.8969	3.2135
80	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld, bijvoorbeeld twee keer per week, contact zijn tussen alle docenten van een team,	3.6923	3.0722

	inclusief de teamleider.		
82	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier omgaan met vragen van studenten die zij via de e-mail stellen.	3.3985	3.0111
83	Zuyd-breed delen en reviewen van toetsvragen.	3.2791	2.8436
84	Eén systeem voor alle opleidingen voor het online onderwijs binnen Zuyd.	3.5720	2.8258
20	Meer lessen met kleine groepen studenten (tot max 15).	3.9537	3.3370
23	Flexibele docenten.	4.0272	2.9497
29	Thuis werken/studeren vergt een goede (ergonomisch verantwoorde) werkplek/studieplek.	4.3231	2.7333
36	Online onderwijs maakt het mogelijk om gastdocenten van over de hele wereld onderwijs te laten verzorgen.	3.8171	3.5562
41	Als studenten een voorbereidingsopdracht krijgen moeten ze die ook maken.	4.0734	3.3702
42	Docenten moeten vragen van studenten snel beantwoorden.	4.0154	3.3149
50	Online lessen werken prima als je dit afwisselt met face to face bijeenkomsten voor specifieke vragen.	3.9272	3.4775
54	Docenten en studenten moeten meer ondersteuning krijgen bij het werken in een online omgeving.	3.7863	3.3631
62	Docenten die als team nadenken en een visie hebben op online onderwijs.	4.0586	3.0506
65	Het opbouwen van een database met online onderwijsactiviteiten waardoor de kennis verankerd blijft binnen de onderwijsinstelling.	3.9302	3.1061
70	Als er zowel online als op de locatie les wordt gegeven moet hier in het rooster rekening mee worden gehouden in verband met de benodigde reistijd.	4.5134	3.2667
77	Tijdens de stage contact blijven houden met de collega's van de stageplek. Dit helpt om de band met hen tijdens het thuiswerken sterk te houden.	3.9496	3.5198
81	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier gebruik maken van de agenda in Teams en van het rooster.	3.8023	3.4167
1	Lessen met een korte instructie, dan studenten zelf aan de slag met daarna de mogelijkheid om vragen te stellen en feedback te krijgen.	3.6513	3.6243
9	Ingesproken Powerpointpresentaties met daarin de lesstof van de hoorcolleges.	3.6525	3.7127
11	Gebruik van digitaal hand opsteken voor vragen aan de docent.	3.5038	4.3889
12	Meer gebruik maken van de mogelijkheden van MS Teams.	3.6858	3.6630
16	Gebruik van quizen om vast te stellen of je de	3.6846	3.8167

	stof begrijpt.		
17	Online inleveren van opdrachten in Moodle.	3.6985	4.0444
25	Online vergaderingen omdat die korter duren en reistijd besparen.	3.6809	3.9167
26	Studenten zijn online gemakkelijker bereikbaar, dit geldt zeker voor buitenlandse- en deeltijdstudenten.	3.5654	3.7416
27	Door online onderwijs zit je niet vast aan een plaats of tijdstip om het te volgen.	3.4466	3.7556
32	Het maken van individuele afspraken met docenten is online eenvoudiger.	3.3602	3.6333
33	In het online onderwijs heb je minder last van tussenuren.	3.4015	3.6556
34	Online onderwijs maakt dat je niet hoeft te reizen en dat is een groot voordeel.	3.7181	3.9944
35	Online onderwijs maakt het gemakkelijker gastdocenten onderwijs te laten verzorgen.	3.6576	3.7386
38	Opdrachtgevers (van projecten) kunnen door online onderwijs gemakkelijker aanhaken bij besprekingen.	3.6169	3.6742
47	Tijdens lessen uiteen gaan in kleine groepen (via breakout rooms) waar studenten aan opdrachten werken.	3.7376	3.7486
58	Beschikbaarheid van opgenomen colleges vergroot de betrokkenheid van studenten voor het vak.	3.7121	3.6536
66	Het roosteren van online bijeenkomsten is makkelijker voor zowel docent en student.	3.5405	3.6927
72	Vergaderen via Teams maakt het gemakkelijker om alle collega-docenten deel te laten nemen.	3.5938	3.8202
73	Door online onderwijsgroepen ben je minder reistijd kwijt en kun je meer tijd besteden aan studie-activiteiten.	3.6705	3.8389
2	Het opnemen van instructies zodat studenten die kunnen terugspoelen en nogmaals bestuderen.	4.1822	4.0110
4	In de lessen voldoende tijd inruimen voor vragen aan en feedback van docenten.	4.1686	3.8778
5	Het, in kleine groepjes studenten, toepassen van de lesstof op een casus.	4.0456	3.7056
6	Online contact tussen afstudeerbegeleider, student en opdrachtgever.	3.8876	3.7472
10	Gebruik van de chatfunctie voor vragen aan de docent.	3.8092	4.2818
14	Meer gebruik maken van scherm delen in MS Teams.	3.7471	4.2320
15	Gebruik van subgroepen/break-out rooms zodat studenten online in kleine groepen aan de slag kunnen.	3.7876	3.7569
21	Digitaal beschikbaar stellen van korte instructies/uitleg (bijv kennisclips).	4.1445	3.8177
22	Delen van documenten op het scherm.	4.1506	4.4530

39	Duidelijke regels over aanwezigheidsplicht.	4.0541	4.1333
40	Duidelijke regels over camera aan/uit.	3.9349	4.3500
43	Afspraken over online communicatie tussen studenten en docent.	4.1521	4.0166
45	Duidelijkheid over wat wordt verwacht van student en docent.	4.4674	3.8611
46	Onderwijs in kleine groepen maakt studenten meer actief.	4.1962	3.5944
48	Individuele online gesprekken tussen docent en student.	3.8346	3.9282
49	Naast online onderwijs moeten studenten en docenten face to face bij elkaar komen om zich met de opleiding verbonden te blijven voelen.	4.3502	3.6167
53	Bij nieuwe ontwikkelingen moeten studenten en docenten sneller geïnformeerd worden.	4.1255	3.8324
55	Evaluatiepunten van studenten en docenten gebruiken om online onderwijs in de toekomst vorm te geven.	4.2323	3.7039
56	Hoorcolleges in Teams altijd opnemen zodat studenten het nogmaals kunnen bekijken.	4.0613	4.1798
59	Studenten ter voorbereiding op de bijeenkomst een opname van les/instructie laten bekijken, waardoor tijdens de daarop volgende bijeenkomst er meer ruimte is voor interactie.	3.8269	3.6313
61	Studenten en docenten goed informeren over hoe in Teams veiligheid en privacy te bewerkstelligen.	3.7748	3.7611
64	Opnemen van colleges zorgt er voor dat docenten zichzelf terug kunnen zien en daarop kunnen reflecteren.	3.7451	3.7821
68	Bijeenkomsten met studenten moeten in de agenda staan zodat je alleen nog maar hoeft te klikken om deel te nemen.	3.9004	3.9061
69	Duidelijk tijdsplan over wat wanneer besproken wordt zodat je optimaal voorbereid kunt zijn.	4.1313	3.8729
71	Een duidelijk rooster met ingeplande onderwijsactiviteiten zorgt voor structuur en je weet waar je aan toe bent.	4.4385	3.9000
74	Feedbacklessen en vragenuurtjes online zodat mensen met een lange reistijd niet onnodig hoeven te reizen voor bijvoorbeeld een vraag van 10 minuten.	4.1577	4.1657
75	Pauzes tussen de online lessen plannen, die ook echt een pauze zijn in plaats van bedoeld te zijn om te werken aan een opdracht, etc.	4.1839	3.8333
78	Leren is een sociaal gebeuren en daarom moeten er geregeld contacten zijn tussen studenten.	4.4330	3.7877
79	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld contact zijn tussen studenten en docenten.	4.3629	3.8619

Bijlage 4: Go-zone Summary report (docenten)

		belangrijkheidScale [2.6260]-[4.5134] Median = 2.2567 n = 264	realiseerbaarheidScale [2.5556]-[4.4530] Median = 2.2265 n = 181
Full Map Go-Zone			
R=0.45064370398062			
#	Statements	Average Rating	Average Rating
3	Korte lessen (maximaal een half uur).	2.6897	2.5556
7	Online SLB.	3.2054	3.3820
8	Online assessments.	3.2885	3.1397
13	Meer gebruik maken van de mogelijkheden van Moodle.	3.4487	3.3667
18	Gebruik van discussieforum in Moodle.	2.7606	3.2416
19	Minder hoorcolleges en meer workshops.	3.3817	2.8564
24	Flexibele docententeams.	3.6822	2.8146
28	Online onderwijs zorgt voor efficiënter gebruik van lokalen.	2.9922	3.4775
30	Thuis werken/studeren is productiever.	3.0423	3.0889
31	Studenten durven meer te zeggen en te vragen in een online onderwijs situatie dan in het leslokaal.	2.6260	2.6573
37	Samenwerken met buitenlandse studenten en docenten wordt door online onderwijs eenvoudiger.	3.4419	3.5730
44	Niet alleen de mail gebruiken voor online communicatie tussen studenten en docent.	3.6207	3.5746
51	Meer online lessen. De projecten en hoorcolleges voortaan online, werkcolleges en trainingen op locatie.	3.3127	3.2155
52	Intakegesprekken voor stages en stagebezoeken gaan prima online.	3.0039	3.2528
57	Door een hoorcollege één keer goed op te nemen kan het vervolgens meerdere jaren worden hergebruikt.	3.4943	3.5111
60	Studenten kunnen zich beter concentreren door het volgen van opgenomen hoorcolleges en andere presentaties dan dat ze dat in een lokaal of grote zaal deze live moeten volgen.	3.0310	3.2123
63	Een online (moodle) omgeving voor docenten waarin ze ervaringen en tips delen omtrent online leren en het actief betrekken van studenten.	3.6293	3.5000
67	Wekelijks contact tussen begeleiders/coaches en studenten via Teams.	3.6692	3.5722
76	Online groepswork is voor studenten gemakkelijker in te delen dan groepswork op locatie.	2.8969	3.2135
80	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld, bijvoorbeeld twee keer per week, contact zijn tussen alle docenten van een team,	3.6923	3.0722

	inclusief de teamleider.		
82	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier omgaan met vragen van studenten die zij via de e-mail stellen.	3.3985	3.0111
83	Zuyd-breed delen en reviewen van toetsvragen.	3.2791	2.8436
84	Eén systeem voor alle opleidingen voor het online onderwijs binnen Zuyd.	3.5720	2.8258
20	Meer lessen met kleine groepen studenten (tot max 15).	3.9537	3.3370
23	Flexibele docenten.	4.0272	2.9497
29	Thuis werken/studeren vergt een goede (ergonomisch verantwoorde) werkplek/studieplek.	4.3231	2.7333
36	Online onderwijs maakt het mogelijk om gastdocenten van over de hele wereld onderwijs te laten verzorgen.	3.8171	3.5562
41	Als studenten een voorbereidingsopdracht krijgen moeten ze die ook maken.	4.0734	3.3702
42	Docenten moeten vragen van studenten snel beantwoorden.	4.0154	3.3149
50	Online lessen werken prima als je dit afwisselt met face to face bijeenkomsten voor specifieke vragen.	3.9272	3.4775
54	Docenten en studenten moeten meer ondersteuning krijgen bij het werken in een online omgeving.	3.7863	3.3631
62	Docenten die als team nadenken en een visie hebben op online onderwijs.	4.0586	3.0506
65	Het opbouwen van een database met online onderwijsactiviteiten waardoor de kennis verankerd blijft binnen de onderwijsinstelling.	3.9302	3.1061
70	Als er zowel online als op de locatie les wordt gegeven moet hier in het rooster rekening mee worden gehouden in verband met de benodigde reistijd.	4.5134	3.2667
77	Tijdens de stage contact blijven houden met de collega's van de stageplek. Dit helpt om de band met hen tijdens het thuiswerken sterk te houden.	3.9496	3.5198
81	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier gebruik maken van de agenda in Teams en van het rooster.	3.8023	3.4167
1	Lessen met een korte instructie, dan studenten zelf aan de slag met daarna de mogelijkheid om vragen te stellen en feedback te krijgen.	3.6513	3.6243
9	Ingesproken Powerpointpresentaties met daarin de lesstof van de hoorcolleges.	3.6525	3.7127
11	Gebruik van digitaal hand opsteken voor vragen aan de docent.	3.5038	4.3889
12	Meer gebruik maken van de mogelijkheden van MS Teams.	3.6858	3.6630
16	Gebruik van quizen om vast te stellen of je de stof begrijpt.	3.6846	3.8167
17	Online inleveren van opdrachten in Moodle.	3.6985	4.0444

25	Online vergaderingen omdat die korter duren en reistijd besparen.	3.6809	3.9167
26	Studenten zijn online gemakkelijker bereikbaar, dit geldt zeker voor buitenlandse- en deeltijdstudenten.	3.5654	3.7416
27	Door online onderwijs zit je niet vast aan een plaats of tijdstip om het te volgen.	3.4466	3.7556
32	Het maken van individuele afspraken met docenten is online eenvoudiger.	3.3602	3.6333
33	In het online onderwijs heb je minder last van tussenuren.	3.4015	3.6556
34	Online onderwijs maakt dat je niet hoeft te reizen en dat is een groot voordeel.	3.7181	3.9944
35	Online onderwijs maakt het gemakkelijker gastdocenten onderwijs te laten verzorgen.	3.6576	3.7386
38	Opdrachtgevers (van projecten) kunnen door online onderwijs gemakkelijker aanhaken bij besprekingen.	3.6169	3.6742
47	Tijdens lessen uiteen gaan in kleine groepen (via breakout rooms) waar studenten aan opdrachten werken.	3.7376	3.7486
58	Beschikbaarheid van opgenomen colleges vergroot de betrokkenheid van studenten voor het vak.	3.7121	3.6536
66	Het roosteren van online bijeenkomsten is makkelijker voor zowel docent en student.	3.5405	3.6927
72	Vergaderen via Teams maakt het gemakkelijker om alle collega-docenten deel te laten nemen.	3.5938	3.8202
73	Door online onderwijsgroepen ben je minder reistijd kwijt en kun je meer tijd besteden aan studie-activiteiten.	3.6705	3.8389
2	Het opnemen van instructies zodat studenten die kunnen terugspoelen en nogmaals bestuderen.	4.1822	4.0110
4	In de lessen voldoende tijd inruimen voor vragen aan en feedback van docenten.	4.1686	3.8778
5	Het, in kleine groepjes studenten, toepassen van de lesstof op een casus.	4.0456	3.7056
6	Online contact tussen afstudeerbegeleider, student en opdrachtgever.	3.8876	3.7472
10	Gebruik van de chatfunctie voor vragen aan de docent.	3.8092	4.2818
14	Meer gebruik maken van scherm delen in MS Teams.	3.7471	4.2320
15	Gebruik van subgroepen/break-out rooms zodat studenten online in kleine groepen aan de slag kunnen.	3.7876	3.7569
21	Digitaal beschikbaar stellen van korte instructies/uitleg (bijv kennisclips).	4.1445	3.8177
22	Delen van documenten op het scherm.	4.1506	4.4530
39	Duidelijke regels over aanwezigheidsplicht.	4.0541	4.1333
40	Duidelijke regels over camera aan/uit.	3.9349	4.3500
43	Afspraken over online communicatie tussen	4.1521	4.0166

	studenten en docent.		
45	Duidelijkheid over wat wordt verwacht van student en docent.	4.4674	3.8611
46	Onderwijs in kleine groepen maakt studenten meer actief.	4.1962	3.5944
48	Individuele online gesprekken tussen docent en student.	3.8346	3.9282
49	Naast online onderwijs moeten studenten en docenten face to face bij elkaar komen om zich met de opleiding verbonden te blijven voelen.	4.3502	3.6167
53	Bij nieuwe ontwikkelingen moeten studenten en docenten sneller geïnformeerd worden.	4.1255	3.8324
55	Evaluatiepunten van studenten en docenten gebruiken om online onderwijs in de toekomst vorm te geven.	4.2323	3.7039
56	Hoorcolleges in Teams altijd opnemen zodat studenten het nogmaals kunnen bekijken.	4.0613	4.1798
59	Studenten ter voorbereiding op de bijeenkomst een opname van les/instructie laten bekijken, waardoor tijdens de daarop volgende bijeenkomst er meer ruimte is voor interactie.	3.8269	3.6313
61	Studenten en docenten goed informeren over hoe in Teams veiligheid en privacy te bewerkstelligen.	3.7748	3.7611
64	Opnemen van colleges zorgt er voor dat docenten zichzelf terug kunnen zien en daarop kunnen reflecteren.	3.7451	3.7821
68	Bijeenkomsten met studenten moeten in de agenda staan zodat je alleen nog maar hoeft te klikken om deel te nemen.	3.9004	3.9061
69	Duidelijk tijdsplan over wat wanneer besproken wordt zodat je optimaal voorbereid kunt zijn.	4.1313	3.8729
71	Een duidelijk rooster met ingeplande onderwijsactiviteiten zorgt voor structuur en je weet waar je aan toe bent.	4.4385	3.9000
74	Feedbacklessen en vragenuurtjes online zodat mensen met een lange reistijd niet onnodig hoeven te reizen voor bijvoorbeeld een vraag van 10 minuten.	4.1577	4.1657
75	Pauzes tussen de online lessen plannen, die ook echt een pauze zijn in plaats van bedoeld te zijn om te werken aan een opdracht, etc.	4.1839	3.8333
78	Leren is een sociaal gebeuren en daarom moeten er geregeld contacten zijn tussen studenten.	4.4330	3.7877
79	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld contact zijn tussen studenten en docenten.	4.3629	3.8619

Bijlage 5: Go-zone Summary report (studenten)

		belangrijkheidScale [2.5928]-[4.5783] Median = 2.28915 n = 168	realiseerbaarheidScale [2.4954]-[4.4907] Median = 2.24535 n = 110
Full Map Go-Zone			
R=0.5981119199097			
#	Statements	Average Rating	Average Rating
3	Korte lessen (maximaal een half uur).	2.6084	2.4954
7	Online SLB.	3.2622	3.4352
8	Online assessments.	3.2470	3.2844
12	Meer gebruik maken van de mogelijkheden van MS Teams.	3.5663	3.6091
13	Meer gebruik maken van de mogelijkheden van Moodle.	3.3892	3.4862
18	Gebruik van discussieforum in Moodle.	2.6807	3.1560
19	Minder hoorcolleges en meer workshops.	3.2216	2.9727
24	Flexibele docententeams.	3.7195	3.0556
28	Online onderwijs zorgt voor efficiënter gebruik van lokalen.	2.9816	3.4444
30	Thuis werken/studeren is productiever.	2.9819	2.9818
31	Studenten durven meer te zeggen en te vragen in een online onderwijssituatie dan in het leslokaal.	2.5928	2.6636
32	Het maken van individuele afspraken met docenten is online eenvoudiger.	3.3234	3.5636
37	Samenwerken met buitenlandse studenten en docenten wordt door online onderwijs eenvoudiger.	3.3293	3.5185
38	Opdrachtgevers (van projecten) kunnen door online onderwijs gemakkelijker aanhaken bij besprekingen.	3.5697	3.5741
44	Niet alleen de mail gebruiken voor online communicatie tussen studenten en docent.	3.5542	3.4545
47	Tijdens lessen uiteen gaan in kleine groepen (via breakout rooms) waar studenten aan opdrachten werken.	3.5329	3.6606
51	Meer online lessen. De projecten en hoorcolleges voortaan online, werkcolleges en trainingen op locatie.	3.4024	3.3455
52	Intakegesprekken voor stages en stagebezoeken gaan prima online.	2.7914	3.0278
54	Docenten en studenten moeten meer ondersteuning krijgen bij het werken in een online omgeving.	3.7289	3.4954
60	Studenten kunnen zich beter concentreren door het volgen van opgenomen hoorcolleges en andere presentaties dan dat ze dat in een lokaal of grote zaal deze live moeten volgen.	3.0727	3.4182
63	Een online (moodle) omgeving voor docenten	3.7273	3.5741

	waarin ze ervaringen en tips delen omtrent online leren en het actief betrekken van studenten.		
67	Wekelijks contact tussen begeleiders/coaches en studenten via Teams.	3.4940	3.6000
76	Online groepswork is voor studenten gemakkelijker in te delen dan groepswork op locatie.	2.9345	3.2110
80	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld, bijvoorbeeld twee keer per week, contact zijn tussen alle docenten van een team, inclusief de teamleider.	3.6098	3.2294
82	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier omgaan met vragen van studenten die zij via de e-mail stellen.	3.6928	3.4862
83	Zuyd-breed delen en reviewen van toetsvragen.	3.4724	3.2130
84	Eén systeem voor alle opleidingen voor het online onderwijs binnen Zuyd.	3.7099	3.0833
6	Online contact tussen afstudeerbegeleider, student en opdrachtgever.	3.8765	3.6019
20	Meer lessen met kleine groepen studenten (tot max 15).	3.9878	3.5182
23	Flexibele docenten.	4.0248	3.1944
29	Thuis werken/studeren vergt een goede (ergonomisch verantwoorde) werkplek/studieplek.	4.2590	2.6972
36	Online onderwijs maakt het mogelijk om gastdocenten van over de hele wereld onderwijs te laten verzorgen.	3.8476	3.5234
41	Als studenten een voorbereidingsopdracht krijgen moeten ze die ook maken.	3.9818	3.5364
42	Docenten moeten vragen van studenten snel beantwoorden.	4.1152	3.5273
50	Online lessen werken prima als je dit afwisselt met face to face bijeenkomsten voor specifieke vragen.	3.8683	3.4404
62	Docenten die als team nadenken en een visie hebben op online onderwijs.	3.9689	3.4019
65	Het opbouwen van een database met online onderwijsactiviteiten waardoor de kennis verankerd blijft binnen de onderwijsinstelling.	3.9695	3.1944
70	Als er zowel online als op de locatie les wordt gegeven moet hier in het rooster rekening mee worden gehouden in verband met de benodigde reistijd.	4.5576	3.5455
77	Tijdens de stage contact blijven houden met de collega's van de stageplek. Dit helpt om de band met hen tijdens het thuiswerken sterk te houden.	3.9571	3.4167
1	Lessen met een korte instructie, dan studenten zelf aan de slag met daarna de mogelijkheid om vragen te stellen en feedback te krijgen.	3.4431	3.7000
11	Gebruik van digitaal hand opsteken voor vragen aan de docent.	3.4096	4.2752
14	Meer gebruik maken van scherm delen in MS	3.7229	4.1182

	Teams.		
15	Gebruik van subgroepen/break-out rooms zodat studenten online in kleine groepen aan de slag kunnen.	3.6303	3.7000
16	Gebruik van quizzen om vast te stellen of je de stof begrijpt.	3.6727	4.0455
25	Online vergaderingen omdat die korter duren en reistijd besparen.	3.6894	3.9358
26	Studenten zijn online gemakkelijker bereikbaar, dit geldt zeker voor buitenlandse- en deeltijdstudenten.	3.6242	3.7615
27	Door online onderwijs zit je niet vast aan een plaats of tijdstip om het te volgen.	3.5150	3.7545
33	In het online onderwijs heb je minder last van tussenuren.	3.5939	3.8455
35	Online onderwijs maakt het gemakkelijker gastdocenten onderwijs te laten verzorgen.	3.6728	3.7315
57	Door een hoorcollege één keer goed op te nemen kan het vervolgens meerdere jaren worden hergebruikt.	3.6687	3.8455
61	Studenten en docenten goed informeren over hoe in Teams veiligheid en privacy te bewerkstelligen.	3.6946	3.7615
66	Het roosteren van online bijeenkomsten is makkelijker voor zowel docent en student.	3.6485	3.7727
72	Vergaderen via Teams maakt het gemakkelijker om alle collega-docenten deel te laten nemen.	3.5460	3.7037
2	Het opnemen van instructies zodat studenten die kunnen terugspoelen en nogmaals bestuderen.	4.4061	4.3000
4	In de lessen voldoende tijd inruimen voor vragen aan en feedback van docenten.	4.0848	3.8807
5	Het, in kleine groepjes studenten, toepassen van de lesstof op een casus.	3.9581	3.7890
9	Ingesproken Powerpointpresentaties met daarin de lesstof van de hoorcolleges.	3.8494	3.9091
10	Gebruik van de chatfunctie voor vragen aan de docent.	3.8571	4.2636
17	Online inleveren van opdrachten in Moodle.	3.7771	4.1273
21	Digitaal beschikbaar stellen van korte instructies/uitleg (bijv kennisclips).	4.1737	4.0455
22	Delen van documenten op het scherm.	4.1697	4.4000
34	Online onderwijs maakt dat je niet hoeft te reizen en dat is een groot voordeel.	3.8675	3.9727
39	Duidelijke regels over aanwezigheidsplicht.	4.1152	4.3364
40	Duidelijke regels over camera aan/uit.	3.8182	4.3818
43	Afspraken over online communicatie tussen studenten en docent.	4.1257	4.0727
45	Duidelijkheid over wat wordt verwacht van student en docent.	4.5152	3.9817
46	Onderwijs in kleine groepen maakt studenten meer actief.	4.1394	3.7000
48	Individuele online gesprekken tussen docent en	3.7711	3.8364

	student.		
49	Naast online onderwijs moeten studenten en docenten face to face bij elkaar komen om zich met de opleiding verbonden te blijven voelen.	4.2182	3.7455
53	Bij nieuwe ontwikkelingen moeten studenten en docenten sneller geïnformeerd worden.	4.2321	3.9908
55	Evaluatiepunten van studenten en docenten gebruiken om online onderwijs in de toekomst vorm te geven.	4.2515	3.8073
56	Hoorcolleges in Teams altijd opnemen zodat studenten het nogmaals kunnen bekijken.	4.4639	4.4907
58	Beschikbaarheid van opgenomen colleges vergroot de betrokkenheid van studenten voor het vak.	3.9939	3.9541
59	Studenten ter voorbereiding op de bijeenkomst een opname van les/instructie laten bekijken, waardoor tijdens de daarop volgende bijeenkomst er meer ruimte is voor interactie.	3.7590	3.7156
64	Opnemen van colleges zorgt er voor dat docenten zichzelf terug kunnen zien en daarop kunnen reflecteren.	3.9321	4.0741
68	Bijeenkomsten met studenten moeten in de agenda staan zodat je alleen nog maar hoeft te klikken om deel te nemen.	4.0000	4.0818
69	Duidelijk tijdsplan over wat wanneer besproken wordt zodat je optimaal voorbereid kunt zijn.	4.2683	4.0182
71	Een duidelijk rooster met ingeplande onderwijsactiviteiten zorgt voor structuur en je weet waar je aan toe bent.	4.5783	4.1193
73	Door online onderwijsgroepen ben je minder reistijd kwijt en kun je meer tijd besteden aan studie-activiteiten.	3.8735	3.9182
74	Feedbacklessen en vragenuurtjes online zodat mensen met een lange reistijd niet onnodig hoeven te reizen voor bijvoorbeeld een vraag van 10 minuten.	4.2545	4.2091
75	Pauzes tussen de online lessen plannen, die ook echt een pauze zijn in plaats van bedoeld te zijn om te werken aan een opdracht, etc.	4.1879	3.9545
78	Leren is een sociaal gebeuren en daarom moeten er geregeld contacten zijn tussen studenten.	4.3114	3.8073
79	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld contact zijn tussen studenten en docenten.	4.2134	3.9727
81	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier gebruik maken van de agenda in Teams en van het rooster.	4.1091	3.7364

Bijlage 6: Statements Go-zone per cluster

Cluster	nr	Statements groene zone	nr	Statements gele zone
1. Didactiek	2	Het opnemen van instructies zodat studenten die kunnen terugspoelen en nogmaals bestuderen.	20	Meer lessen met kleine groepen studenten (tot max 15).
	4	In de lessen voldoende tijd inruimen voor vragen aan en feedback van docenten.		
	5	Het, in kleine groepjes studenten, toepassen van de lesstof op een casus.		
	15	Gebruik van subgroepen/break-out rooms zodat studenten online in kleine groepen aan de slag kunnen.		
	21	Digitaal beschikbaar stellen van korte instructies/uitleg (bijv kennisclips).		
	56	Hoorcolleges in Teams altijd opnemen zodat studenten het nogmaals kunnen bekijken.		
	59	Studenten ter voorbereiding op de bijeenkomst een opname van les/instructie laten bekijken, waardoor tijdens de daarop volgende bijeenkomst er meer ruimte is voor interactie.		
	69	Duidelijk tijdsplan over wat wanneer besproken wordt zodat je optimaal voorbereid kunt zijn.		
2. Gebruik technologie	75	Pauzes tussen de online lessen plannen, die ook echt een pauze zijn in plaats van bedoeld te zijn om te werken aan een opdracht, etc.		Als studenten een voorbereidingsopdracht krijgen moeten ze die ook maken.
	10	Gebruik van de chatfunctie voor vragen aan de docent.	41	
	14	Meer gebruik maken van scherm delen in MS Teams.		
	22	Delen van documenten op het scherm.		
3. Planning en roostering	48	Individuele online gesprekken tussen docent en student.	70	Als er zowel online als op de locatie les wordt gegeven moet hier in het rooster rekening mee worden gehouden in verband met de

				benodigde reistijd.
	64	Opnemen van colleges zorgt er voor dat docenten zichzelf terug kunnen zien en daarop kunnen reflecteren.		
	68	Bijeenkomsten met studenten moeten in de agenda staan zodat je alleen nog maar hoeft te klikken om deel te nemen.		
	74	Feedbacklessen en vragenuurtjes online zodat mensen met een lange reistijd niet onnodig hoeven te reizen voor bijvoorbeeld een vraag van 10 minuten.		
4. Betrokkenheid	46	Onderwijs in kleine groepen maakt studenten meer actief.	50	Online lessen werken prima als je dit afwisselt met face to face bijeenkomsten voor specifieke vragen.
5. Efficiëntie			36	Online onderwijs maakt het mogelijk om gastdocenten van over de hele wereld onderwijs te laten verzorgen.
6. Interactie	6	Online contact tussen afstudeerbegeleider, student en opdrachtgever.	77	Tijdens de stage contact blijven houden met de collega's van de stageplek. Dit helpt om de band met hen tijdens het thuiswerken sterk te houden.
	49	Naast online onderwijs moeten studenten en docenten face to face bij elkaar komen om zich met de opleiding verbonden te blijven voelen.		
	78	Leren is een sociaal gebeuren en daarom moeten er geregeld contacten zijn tussen studenten.		
	79	Doceren is een sociaal gebeuren en daarom moet er geregeld contact zijn tussen studenten en docenten.		
7. Randvoorwaarden	39	Duidelijke regels over aanwezigheidsplicht.	42	Docenten moeten vragen van studenten snel beantwoorden.
	40	Duidelijke regels over camera aan/uit.	54	Docenten en studenten moeten meer ondersteuning krijgen bij het werken in een online omgeving.
	43	Afspraken over online communicatie tussen studenten en docent.	62	Docenten die als team nadenken en een visie hebben op online onderwijs.
	45	Duidelijkheid over wat wordt verwacht van student en docent.	65	Het opbouwen van een database met online onderwijsactiviteiten waardoor de kennis verankerd blijft binnen de onderwijsinstelling.

	53	Bij nieuwe ontwikkelingen moeten studenten en docenten sneller geïnformeerd worden.	81	Docenten moeten allemaal op dezelfde manier gebruik maken van de agenda in Teams en van het rooster.
	55	Evaluatiepunten van studenten en docenten gebruiken om online onderwijs in de toekomst vorm te geven.		
	61	Studenten en docenten goed informeren over hoe in Teams veiligheid en privacy te bewerkstelligen.		